

НАРЪЧНИК ЗА СЕМИНАР “ВИЗИЯ ЗА БЪДЕЩЕТО”

ВДЪХНОВЯВАЩО СЪТРУДНИЧЕСТВО В ИМЕТО НА КЛИМАТИЧНАТА НЕУТРАЛНОСТ

ПОДГОТОВКА

НАЧАЛО

УСЕЩАНЕ

УЧЕНЕ

РАЗРАБОТКА

СПОДЕЛЯНЕ

ОТПЕЧАТЪК

Linda Beyschlag, Kristen Brand, Sigrid Lindner

Anne Dahmen, Camille Serre.

Методите 1A, 2C, 3A, 3E и 5A са разработени и изпробвани в рамките на проекта Sense the City под ръководството на Franziska Schreiber; за настоящия комплект от инструменти за Семинар “Визия за бъдещето”, са адаптирани към темата климатична неутралност.

Tilman Abresch, Florian Kliche, Muriel Neugebauer (Независим институт за околната среда, UfU)

BMU AZ: IK II 5 – 42206-2/1.5

Номер на проекта: 200771

Контакт на: BEACON_HelpDesk@guidehouse.com

Посетете ни на: www.euki.de/beamcon

Проектът Bridging European and Local Climate Action („Мост между действията за климата на Европейско и на местно ниво“ – BEACON) се финансира от Европейската инициатива за опазване на климата (EUKI). EUKI представлява инструмент за финансиране от страна на министерството на околната среда, опазването на природата и ядрената сигурност на Федерална република Германия (BMU). Главната цел на инициативата е засилването на трансграничния диалог, както и на обмена на знания и опит в Европейския съюз, за да може да се извърши съвместен напредък в прилагането на Парижкото споразумение.

Застъпените в тази публикация схващания са изключително под отговорността на авторите и не отразяват непременно мнението на Федералното министерство на околната среда, опазването на природата и ядрената сигурност.

Im Auftrag des:

Bundesministerium
für Umwelt, Naturschutz
und nukleare Sicherheit

Europäische
Klimaschutzinitiative
EUKI

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение във Семинар “Визия за бъдещето”	4
Както е климатична неутралност?	5
Каква е целта на Семинар “Визия за бъдещето”?	7
Разработване на визия за бъдещето	8
Планиране на Семинар “Визия за бъдещето”	10

Как следва да се използва комплектът	11
Стандартни елементи	11
Относно индивидуалния избор на методи	12
Твоят Семинар “Визия за бъдещето”	58

КОМПЛЕКТ ОТ МЕТОДИ

ПОДГОТОВКА

Модул 1: ПОДГОТОВКА	16
Опция 1А: Сетивна разходка из околността	16
Опция 1В: Снимки	17
Опция 1С: Събиране на природни материали	18

НАЧАЛО

Модул 2: НАЧАЛО	19
Опция 2А: Дъска на настроенятия (Moodboard/муудборд)	19
Опция 2В: Камък-ножица-хартия с фенове	21
Опция 2С: Разговор със съседа/съседката	22
Опция 2D: Лично мнение	23
Опция 2Е: Социограма/живата статистика	24

УЧЕНЕ

Модул 4: УЧЕНЕ	37
Опция 4А: Принос от експерти	37
Опция 4В: Бързи срещи с експерти	38
Опция 4С: Кутия с думи	39
→ Списък с думи	40
Опция 4D: Климатични свидетел(к)и	41
Опция 4Е: Кратък филм	42

УСЕЩАНЕ

Модул 3: УСЕЩАНЕ	26
Опция 3А: Провокиране на асоциации със сетивни проби	26
→ Сетивни проби	28
→ Информационен лист и шаблон за постер	29
Опция 3В: Асоциации с помощта на ключови думи	32
Опция 3С: Творческа изява	33
Опция 3D: Писмо до себе си	35
Опция 3Е: Пътуване във фантазията	36

РАЗРАБОТКА

Модул 5: РАЗРАБОТКА	43
Опция 5А: Конструирание на визии за бъдещето	43
→ Модел на визия	45
Опция 5В: Пчелен кошер	46
Опция 5С: Пътуване във времето	47
Опция 5D: Метод стойка на глава	49
Опция 5Е: Метод на Уолт Дисни	51

СПОДЕЛЯНЕ

Модул 6: СПОДЕЛЯНЕ	53
Опция 6А: Запис на видео-съобщение	53
→ Сценарий за видео-съобщение	54
Опция 6В: Интервю	55
Опция 6С: Изложба	56
Опция 6D: Разпространяване на резултатите	57

ВЪВЕДЕНИЕ В СЕМИНАР “ВИЗИЯ ЗА БЪДЕЩЕТО”

Климатичните протести, които се организират навсякъде и излизат извън границите на отделните поколения, правят необходимо амбицираното и незабавно действие от страна на правителствените представители на национално и международно ниво. Вълната от обявявания на климатично бедствено положение по целия свят даде нов импулс на дискусиите относно прилагането на Парижкото споразумение на местно ниво и прехода към климатично неутрални градове. На всички равнища във фокуса на вниманието постъпателно се намества необходимостта от трансформация в посока бъдеще, което да е освободено от парниковите газове. Все повече държави, градове, компании и организации си поставят за цел да станат климатично неутрални до средата на века.

С цел предотвратяване разрастването на опасните климатични изменения страните, които през 2015 г. подписаха Парижкото споразумение, се споразумяха да ограничат глобалното покачване на температурите през този век под стойността от 2°C, като целта е то да бъде задържано на 1,5°C над доиндустриалното ниво. Затова е необходимо до 2050 г. да се постигне глобална климатична неутралност.¹ Ето защо Европейската комисия предложи за цел, до 2050 г. да превърне Европейския съюз (ЕС) с неговите 27 страни-членки в първия климатично неутрален континент, без да бъдат пропуснати нито един човек и нито едно място. С европейската Зелена сделка Комисията начерта стратегия, как в ЕС икономическият растеж може да бъде отделен от ползването на ресурсите, като по този начин се постигне климатична неутралност.²

Но нека в началото да се върнем една крачка назад:

КАКВО ВСЪЩНОСТ ОЗНАЧАВА КЛИМАТИЧНАТА НЕУТРАЛНОСТ?

¹ IPCC (2018): Mitigation Pathways Compatible with 1.5°C in the Context of Sustainable Development, https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/sites/2/2019/02/SR15_Chapter2_Low_Res.pdf

² Европейска комисия: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

КАКВО Е КЛИМАТИЧНА НЕУТРАЛНОСТ?

Казано с прости думи, климатично неутрален (често пъти също се казва и „неутрален по отношение на парниковите газове“) означава, в атмосферата да не се изхвърлят вредни за климата емисии или последните да бъдат балансирани с помощта на съответните мерки.

Климатично неутрални са по-конкретно онези дейности, които не натоварват климата, т.е. при които не се стига до освобождаване на въглероден диоксид (CO₂) или на други парникови газове. Алтернативата е, всички възникващи на Земята емисии на парникови газове да бъдат неутрализирани чрез свързване на въглерода, т.е. чрез извличане на CO₂ от атмосферата, за да се достигнат нетни нулеви емисии. В хода на този процес CO₂ се съхранява в системи, които поемат повече въглерод в сравнение с този, който отдават обратно, напр. в почвите, горите, блатата или океаните.

Решенията относно климатичната неутралност на международно и на национално ниво трябва да доведат до формулиране на мерки, които да се прилагат в отделните градове и компании. Онези градове, които значително допринасят за ускоряването на климатичните изменения, същевременно са носители на сериозен потенциал да намалят причинените от тях емисии на парникови газове. Например, Копенхаген си е поставил за цел, още през 2025 г. да се превърне в първия климатично неутрален град. Отделно от намаление в сфери като потреблението на енергия, мобилността и инициативите на градската администрация, датската столица преди всичко държи да бъдат свити емисиите при производството на енергия, като въглищата, нафтата и газът бъдат заместени от възобновяеми енергийни източници – например голяма електроцентрала, работеща с биомаса, и от допълнителни централи за вятърна енергия.³ Ето как градовете по целия свят

се задължават да насочат развитието си в посока климатична неутралност. Още през 2000 г. Рио де Жанейро започна да прави моментна снимка на емисиите на парникови газове на общинско ниво, а през 2016 г. гласува плана Rio 500 Vision и се превърна в първия град в Глобалния Юг, който си поставя за цел климатична неутралност.⁴ И някои по-малки европейски градове също се ангажират в името на климатично неутралното бъдеще, понеже се стремят дългосрочно да повишат качеството на живот на своите граждани – и то въпреки предстоящите климатични изменения: например Льовен (Белгия)⁵, Валядолид (Испания)⁶ или Ларошел (Франция)⁷ дадоха ход на трансформационни процеси, излизайки извън рамките на отделните сектори. Принципно предизвикателства пред градовете по пътя към климатичната неутралност са залегнали преди всичко в секторите производство и потребление на енергия (в сградите), управление на отпадъците, земеползване, както и транспорт и инфраструктура.⁸ За постигането на климатична неутралност е важно широкото участие на всички действащи лица на местно ниво: ако целта не бъде осъзната и не съответства на вече наличните представи за бъдещето, няма да се стигне до обхватна трансформация – именно в това се състои задачата на Семинар “Визия за бъдещето”.

3 Carbon Neutral City Alliance: <https://carbonneutralcities.org/cities/copenhagen/>

4 Carbon Neutral City Alliance: <https://carbonneutralcities.org/cities/rio-de-janeiro/>; C40: https://www.c40.org/case_studies/city_adviser_rio

5 European Commission: <https://ec.europa.eu/environment/europeangreencapital/europeangreenleaf/egl-winning-cities/leuven/>

6 World Green Building Council: <https://www.worldgbc.org/commitment-signatories?cat=city>

7 Communauté d'Agglomération de La Rochelle: <https://www.agglo-larochelle.fr/projet-de-territoire/territoire-zero-carbone?article=les-objectifs-et-les-zones-pilotes>

8 Виж например: BMZ (2018): Устойчиви градове – за бъдеще, което да е гъвкаво и в което да няма въглерод, http://www.bmz.de/de/zentrales_downloadarchiv/klima_und_cop23/poster_stadt_klima_en.pdf

КАКВО Е КЛИМАТИЧНА НЕУТРАЛНОСТ?

Много компании също имат намерение да станат климатично неутрални. В рамките на възникналата чрез климатичната рамкова конвенция (UNFCCC) инициатива Climate Neutral Now (Климатично неутрални сега) над 300 фирми и организации подписаха изявление, с което се задължават да измерват емисиите си, по възможност да ги редуцират и да компенсират остатъчните емисии.⁹ За да се постигне баланс, компаниите, но също така и отделни лица инвестират в проекти за опазване на климата (най-често в Глобалния Юг). Така невъзможните за предотвратяване емисии трябва да бъдат компенсирани, като редукцията се извърши на друго място.

Без трансформация в посока по-устойчиви структури, задвижвана от държави, градове и компании, пътят към климатично неутралното бъдеще няма да пожъне успех. Но и всеки отделен човек може да направи своя личен принос, давайки си сметка за емисиите, които самият той предизвиква, и се опита доколкото е възможно да

ги предотврати. В сферите на индивидуалния бит (напр. облеклото), на храненето, потреблението на топлина и електричество и на мобилността (напр. летенето със самолет) можем да повлияем върху въглеродния си отпечатък.¹⁰ За да не бъде пропуснат никой, трябва да се задействат механизми, които да направят възможен социално справедлив преход (в този контекст често пъти се употребява английския израз Just Transition) към едно неутрално по отношение на парниковите газове общество.

Постигането на климатична неутралност без съмнение представлява изключително амбициозна, но постижима цел. Трансформацията по пътя към климатична неутралност може да успее, ако се ангажират всички – от отделния гражданин, през частните фирми, до глобалното ниво. В хода на този процес разработването на визия за климатично неутрално бъдеще е важна първа стъпка.

9 UNFCCC: <https://unfccc.int/climate-action/climate-neutral-now/i-am-a-company/organization/climate-neutral-now-pledge>

10 Виж например BMU (2020): Опазване на климата в числа. Факти, тенденции и импулси в немската климатична политика, https://www.bmu.de/fileadmin/Daten_BMU/Pool/Broschueren/klimaschutz_zahlen_2020_broschuere_bf.pdf

КАКВА Е ЦЕЛТА НА СЕМИНАР “ВИЗИЯ ЗА БЪДЕЩЕТО”?

Без обхватни промени трансформацията в посока климатично неутрално бъдеще няма да успее. Докато политическите решения и стратегии на международно, национално и градско ниво често пъти вече отразяват този факт, продължава да съществува едно основно предизвикателство – че хората, които работят и живеят на местно ниво в същите тези градове, изпитват трудности да си представят и да приемат мащаба на необходимите промени.

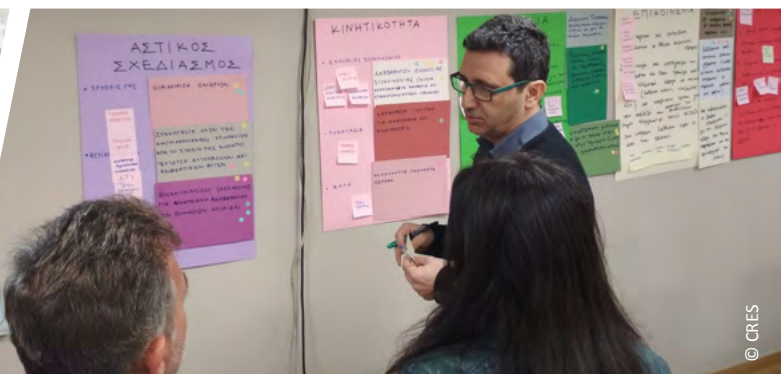
Идеята на семинар „Визия за бъдещето“ е да събере в местния им контекст представители на различни групи (широката общественост, градската управа и/или училищата), за да запознае населението с концепцията за климатична неутралност и да бъде разработена колективна визия за климатично неутрално бъдеще. Идеята на формата с активно участие е да даде възможност на хора от различни сектори на обществото да се срещнат и да отвори очите на участниците за това, как целите в сферата на климатичната политика могат да бъдат адаптирани от ЕС и националното ниво към местните особености и непосредствената жизнена среда на всекиго.

При това се съобразяваме и работим с обстоятелството, че всеки индивид разполага със свои собствени представи за това, как ще изглеждат в бъдеще ежедневието и околната му среда. В рамките на Семинар “Визия за бъдещето” на тях се дава израз и те биват разглеждани във връзка с необходимата дългосрочна трансформация. Чрез този подход на участниците е предоставена възможност да обърнат внимание на своите и чуждите приоритети по следните

въпроси: Как искаме да живеем в бъдеще? Как следва да си представяме това с оглед климатичните изменения? Така в качеството си на градска или на училищна управа ще научите къде би трябвало да бъдат поставени акцентите, а участниците от своя страна ще се сблъскат с въпроса, как могат да допринесат към голямата трансформация в своя собствен контекст. Семинар “Визия за бъдещето” може също да е от помощ при достигането на общата цел, да предложи положителни перспективи за бъдещето и да насърчи творческото мислене и ангажираността. Затова най-важното в семинара е, да предостави възможност на участниците да разработят собствена визия за климатично неутрално бъдеще, в което те биха искали да живеят.

Интерактивният формат на семинара (с помощта на различни методи и материали, позволяващи индивидуално участие) позволява на организаторите на събитието да допринесат за разработването на иновативни и съобразени с местния контекст визии за климатичната неутралност.

Семинар “Визия за бъдещето” следва определена последователност от модули (виж главата [„Разработване на визия“](#)), които представляват творческия момент, стимулирайки различни нива на сетивното възприятие. В контекста на проекта [Bridging European and Local Climate Action \(BEACON\)](#) визионерските семинари и настоящият „Комплект“ заедно със съответните методи, са замислени за следните целеви групи:

Училища: модулите на Семинар “Визия за бъдещето” могат да бъдат интегрирани в часовете и в учебния план. Резултатите на учениците могат се представят на училищните по време на празници и събития. По този начин визиите на децата ще получат внимание и ще допринесат за творческата трансформация.

Местни власти: Семинар “Визия за бъдещето” представлява подходящ начин за по-голямо приобщаване на гражданите към темата „опазване на климата“. Резултатите от семинара дават ценна основа за разработването или преработката на дългосрочна стратегия за опазване на климата или на политическата идентичност на общината. Отделните компоненти могат също така да подпомагат работата на съответните специализирани отдели (напр. териториално планиране, енергия, транспорт, строителство на високи сгради). За целта на максималния ефект можете предварително да дефинирате, в кои процеси да се вляят резултатите от семинара.

РАЗРАБОТВАНЕ НА ВИЗИЯ ЗА БЪДЕЩЕТО

„Проблемът е нещо негативно, от което се отдалечаваме, докато визията е нещо позитивно, към което можем да се приближим.“¹¹

Структурата на Семинар “Визия за бъдещето” се разделя на шест модула, които са с различна насоченост, но преследват основната цел след приключването на начинанието да е изготвена и представена съвместна визия.

Модул 1: ПОДГОТОВКА

Модулът „ПОДГОТОВКА“ съответства на фаза на подготовка, предхождаща същинския семинар, в която участниците събират собствени впечатления или находки от околността и ги носят в срещата. Целта на първия модул е, още преди началото на събитието участниците да се замислят върху климатичната неутралност и да проучат, как тази тема е свързана с личния живот и средата им.

Модул 2: НАЧАЛО

Самият Семинар “Визия за бъдещето” започва с модула „НАЧАЛО“, в който участниците биват приветствани и подготвени за събитието. В рамките на този модул семинарът трябва да бъде насочен към местния и съответно в индивидуалния контекст и на участниците да се даде възможност да се запознаят по-добре един с друг.

Модул 3: УСЕЩАНЕ

Следва модулът „УСЕЩАНЕ“, при който чрез въздействащи върху сетивата (напр. с помощта на изображения или звук) практически упражнения емоционално се осъзнава и се дава израз на личното отношение към темата „климатична неутралност“.

Модул 4: УЧЕНЕ

Модулът „УЧЕНЕ“ трябва по интересен начин да предаде основната съдържателна част по темата „климатична неутралност“. В хода на този процес приносът на външни експерти може да предостави по-прецизна специализирана гледна точка.

Модул 5: РАЗРАБОТКА

Особено в модула „РАЗРАБОТКА“, където участниците прилагат новото знание и трябва да дадат облик на съвместна визия, има нужда от творчески подход и работа в екип. Тук различните могат да бъдат използвани методи (за предпочитане в групи с малоброен състав), за да се постигнат конкретни резултати (картини, ролеви игри, колажи и пр.).

Модул 6: СПОДЕЛЯНЕ

Накрая разработените визии трябва да бъдат споделени в модула „СПОДЕЛЯНЕ“ със заинтересовани действащи лица, например с политици или граждани и ученици от града или училището.

РАЗРАБОТВАНЕ НА ВИЗИЯ ЗА БЪДЕЩЕТО

Таблица 1 обобщава модулите, тяхното съдържание и евентуалния времеви обхват, за да предложи схематичен общ поглед върху протичането на Семинар “Визия за бъдещето”. Заедно с почивките един семинар трае между два и половина и девет часа, в зависимост от това върху кои методи ще се спрете. Модулите на семинара могат да

бъдат разпределени в повече дни, за да не станат дните на участие твърде продължителни. Информацията в Таблица 1 относно необходимото за отделните модули време се ориентира спрямо избора на съответен метод за всеки модул и следователно задава рамките на минималната и максималната продължителност на модулите.

Таблица 1: Общ поглед върху последователността на модулите за разработване на визия за бъдещето

Модул	Съдържание	Необходимо време на модул
Подготовка	Събиране на впечатления и идеи от околната среда.	10 – 60 мин.
Начало	Определяне на местния и на индивидуалния контекст.	30 – 50 мин.
Усещане	Осъзнаване и изразяване на личното отношение към климатичната неутралност.	15 – 120 мин.
Учене	Прибавяне на конкретна специализирана перспектива, привнесена от участието на експерти.	15 – 45 мин.
Разработка	Разработване в малки групи на съвместна визия, основаваща се върху когнитивните и емоционални импулси.	45 – 120 мин.
Споделяне	Презентация на колективната визия пред заинтересовани действащи лица (кметове, училищни директори, съученици и евентуално пресата).	15 – 60 мин.

Общо **ок. 130 – 455 мин.**
(ок. 2 – 7,6 часа)

ПЛАНИРАНЕ НА СЕМИНАР “ВИЗИЯ ЗА БЪДЕЩЕТО”

Освен от подбора на подходящите за местния контекст методи, успешното провеждане на семинара зависи и от навременната и пълноценна подготовка от страна на организаторите. Точките, които не бива да бъдат пропускани при предварителното планиране са:

- **Навременна покана и оповестяване на модула ПОДГОТОВКА:** поканете участниците по-рано и обявете, че същинският семинар е предшестван от подготвителна фаза, в която те трябва да съберат впечатления и идеи (модул ПОДГОТОВКА). Поне седмица преди провеждането на събитието участниците следва да са информирани за задачата, която имат да подготвят.

- **Създаване на подходящо настроение:** информирайте участниците още при поканата, че Семинар “Визия за бъдещето” функционира с помощта на активно участие. От тях се очаква да допринесат със собствени идеи и да покажат инициативност. Пасивното слушане представлява само малка част от работата. Насърчете участниците да споделят личното си виждане, дори и когато не разполагат с много предварителни познания по темата „климатична неутралност“.

- **Подредба на помещението:** за да може да бъде направено провеждането на Семинар “Визия за бъдещето” колкото се може по-приятно, вземете предвид външни фактори като например приятното осветление и наличието на достатъчно места за сядане. Пускането на подходяща музика при пристигането на участниците може да допринесе за спокойна и конструктивна атмосфера.

- **Планиране на почивките и храненията:** не забравяйте да предвидите достатъчно почивки в протичането на вашия Семинар “Визия за бъдещето”. Предварително се погрижете за напитки и ако е нужно за закуски или за обяд, или като алтернатива напомнете на участниците да си донесат нещо за ядене.

- **Осигуряване на материали:** за провеждането на семинара има нужда от различни материали или съответно технически принадлежности. Към тях се числят например материали за майсторене, шаблони, лаптоп и мултимедия. Те са упоменати в съответните характеристики на методите, а в някои случаи са по-изчерпателно обяснени в принадлежащите към модулите характеристики на материалите. Предвидете достатъчно време за комбинирането и подготовката на съответните материали, от които има необходимост.

- **Включване на експерти:** навреме се свържете с експерти, които могат да допринесат към Семинар “Визия за бъдещето” с участието си.

- **Включване на други заинтересовани действащи лица и на местната преса:** навреме се свържете с хората от политиката, както и с местните представители на пресата, с които желаете да споделите резултатите от Семинар “Визия за бъдещето” в рамките на последния модул. Достигането на по-широката общественост оказва мотивиращ ефект върху участниците и придава по-голямо въздействие на вашия семинар. В училищата, освен ръководството, могат да бъдат поканени и останалите учители, както и съучениците. В случая на градските администрации важна целева група представляват не само кметовете и представителите на общинския съвет, а също и гражданските инициативи и гражданите.

КАК ДА СЕ ИЗПОЛЗВА КОМПЛЕКТЪТ

Настоящият комплект от методи предлага възможност за конкретен подбор и комбинация между отделните елементи. Тук трябва да се имат предвид съответният контекст и потребностите, както и възможностите на участниците. Семинарите за деца и младежи могат да бъдат провеждани по-скоро с помощта на игрови и активни методи. Далеч по-специфично могат от своя страна да бъдат конструирани семинарите за участници, които вече професионално се занимават с темата „климатична неутралност“.

Стандартни елементи

Допълнително към методите, които могат свободно да се избират към отделните модули, се препоръчва в семинара да бъдат интегрирани и няколко стандартни елемента, за да стане възможно успешното му провеждане. Там където са налични, тези елементи са описани за отделните модули в Таблица 2.

Таблица 2 изброява и обяснява препоръчаните стандартни елементи на Семинар “Визия за бъдещето”.

Модул	Стандартни елементи	Обяснение
Подготовка	-	
Начало	Приветствие и представяне от страна на модераторите	За да стане ясно, че това е официалното начало, модераторите трябва да се обърнат с няколко откриващи думи към участниците, да се представят, както и да обяснят целта на Семинар “Визия за бъдещето”. Тази част следва да бъде кратка (около 10 мин.).
	Кратка реч на кмета или на училищното ръководство	За да се подчертае важността на семинара, в началото може да бъде предвидена кратка реч (около 10 мин.) от страна на високопоставено лице.
Усещане	-	-
Учене	-	-
Разработка	-	-
Споделяне	Документиране на резултатите	За да се уверите, че изработените от групите резултати няма да се изгубят, трябва да се предвиди тяхното сигурно документиране (например, да се заснемат, да ги съберете и съхранявате на едно място).

КАК ДА СЕ ИЗПОЛЗВА КОМПЛЕКТЪТ

Относно индивидуалния избор на методи

За всеки от описаните шест модула може да бъдат избрани три до пет метода (виж главата [Комплект с методи](#)). За всеки модул може да бъде избран един или повече от предложените методи, за да може семинарът да бъде адаптиран към местния контекст и целевата група. Освен другото, методите се различават и по необходимото за провеждането им време. В някои случаи те са свързани един с друг отвъд пределите на отделните модули, което означава, че могат лесно да бъдат комбинирани и надграждани. Това

е описано при съответните характеристики на методите (виж [фигура 1](#)), но не следва да се приема като строго указание, а единствено като предложение. Принципно всички методи от комплекта могат удачно да бъдат комбинирани един с друг.

За улеснение на адаптирания към индивидуалния контекст подбор методите са категоризирани според сетивата, към които предимно са насочени:

Игрови

методи, които се базират върху игри (например, ролева игра).

Интензивно движение

методи, които изискват физическо участие.

Емоционални

методи, които позволяват на участниците да вникнат в емоционалното си отношение по съответната тема.

Осезателни

методи, при които предимно се работи с ръцете.

Когнитивни

методи, които изискват от участниците самостоятелно мислене и усвояване на знанието.

Докато съответната целева група би трябвало да има влияние върху избора на методите, принципно се цели съчетание от всичките пет категории, за да може на Семинар “Визия за бъдещето” да бъде придаден колкото се може по-интерактивен и въздействащ облик. Най-често методите се числят не само към една от отделните категории, а едновременно активират повече сетива.

Характеристиките на всеки от предложените тук методи се обясняват в следващата глава [„Комплект от методи“](#). Характеристиките съдържат цялата информация, от които се

нуждаете за прилагането на съответния метод. Чрез единната структура на тези описания получавате бързо впечатление за нещата, от които се нуждаете при работата си и как да процедирате най-удачно.

Моля имайте предвид, че в характеристиките на методите към участниците (напр. ако се задават примерни въпроси) се използва неформалното обръщение на „ти“. Ако е необходимо, променете това с оглед на специфичния контекст.

КАК ДА СЕ ИЗПОЛЗВА КОМПЛЕКТЪТ

Следващите изображения обясняват как следва да бъдат разбирани характеристиките на методите и материалите. Те предлагат общ поглед върху структурата им и върху използваните за улеснение символи.

Фигура 1 примерно обяснява структурата на характеристиките на методите.

	Категория/категории на метода	Разходи	Необходимо време	Максимален брой участници		
Към кой модул принадлежи методът	ПОДГОТОВКА	НАЧАЛО	УСЕЩАНЕ	УЧЕНЕ	РАЗРАБОТКА	СПОДЕЛЯНЕ
Наименование на метода	1А СЕТИВНА РАЗХОДКА ИЗ ОКОЛНОСТТА					
Методът може добре да се комбинира с	Може да се комбинира добре с: 2А/С, 3А/Е, 5А					
Какво се постига с този метод	Участниците се подготвят за семинара, като с помощта на различни сетива прецизират и осъзнават начина, по който възприемат околната си среда. В хода на този процес те се сблъскват със следния въпрос: „Утрешният град възниква от днешния. Но как въздейства последният върху обитателите си?“.		Не се използват материали. Не се предвиждат разходи.		Една седмица преди семинара изпратете указания до всички участници. Не се изискват специални способности.	
Материали						
Необходима подготовка						
Подредба на помещението	Разходката се извършва на открито.				Хората са силно привикнали към своето когнитивно и визуално възприятие на града. Насърчете ги да се отпуснат, да активират всички сетива и да се разхождат без предразсъдъци.	
Потенциални трудности						
Описание и указания	<div><div><p>Подготовка</p><p>Една седмица преди Семинар "Визия за бъдещето" информирайте участниците за параметрите при провеждане на разходката: тя следва да трае около един час. Маршрутът може да бъде свободно избран. Според потребността и постановката на задачите тук например е подходящ обществен площад, няколко пресечки или цял квартал. Също така е възможно да се избере пътят до работа или до учебното заведение.</p><p>Провеждане</p><p>По време на разходката участниците трябва съзнателно да се концентрират върху сетивните си възприятия. Следните ориентировъчни въпроси донякъде улесняват упражнението:</p><ul style="list-style-type: none">• Какви шумове възприемаш, докато се движиш?• Какво виждаш?• На какво мирише?• С какви повърхности и материали влизаш в досег, какво е усещането?</div><div><p>Опционално</p><p>Използвайте впечатленията от разходката в разработването на визия за града! За целта се препоръчва непосредствено след края на начинанието участниците да запишат преживяванията и чувствата си, напр. подобно на текст в дневник. Допълнително могат да бъдат направени снимки (виж също метод 1Б) или да бъдат събрани предмети (виж също метод 1С), символизиращи особена емоционална връзка с някое място, и те да се донесат в семинара.</p></div></div>					

© Christian Gersbach via Unplash

© ianahartmann via Unplash

< 16 >

|||

обратно към съдържанието

обратно към съдържанието

Translation missing

КАК ДА СЕ ИЗПОЛЗВА КОМПЛЕКТЪТ

Фигура 2 примерно обяснява структурата на допълнителните характеристики на материалите

Кламерът в названието означава, че става дума за материални характеристики, които допълват метода

ПОДГОТОВКА

НАЧАЛО

УСЕЩАНЕ

УЧЕНЕ

РАЗРАБОТКА

СПОДЕЛЯНЕ

📎 СЦЕНАРИЙ ЗА ВИДЕО-ИЗЯВЛЕНИЕ

● Може да се комбинира добре с: 6A

● Шаблонът за сценария е примерен и може да бъде адаптиран към нуждите и желанията на организаторите и участниците.

Част	Съдържание
Начало	2–3 изречения относно Семинар "Визия за бъдещето" и неговата цел
	Кратко представяне на участниците (напр. училищен клас от...; представители на общинската администрация от...).
Какво е било научено?	Кратко обобщение на модула УЧЕНЕ.
Какво е било разработено?	Кратко представяне на разработените визии за бъдещето.
	Презентация на изработените обекти (напр. колажи и пр.).
Обобщение	Какво е особено важно за вас като група с оглед на климатично неутралното бъдеще?
	Какво бихте искали да спделите на съгражданите/съучениците си относно вашата визия?

© Jakob Owens/via Unsplash

16213421

Roadside

Jakob & Ryan

Thomas Taucher

© Mike Rapinowski/via Unsplash

< 54 >

КОМПЛЕКТ ОТ МЕТОДИ

ПОДГОТОВКА

Модул 1: ПОДГОТОВКА	16
Опция 1А: Сетивна разходка из околността	16
Опция 1В: Снимки	17
Опция 1С: Събиране на природни материали	18

НАЧАЛО

Модул 2: НАЧАЛО	19
Опция 2А: Дъска на настроенията (Moodboard/мудборд)	19
Опция 2В: Камък-ножица-хартия с фенове	21
Опция 2С: Разговор със съседа/съседката	22
Опция 2D: Лично мнение	23
Опция 2Е: Социограма/живата статистика	24

УЧЕНЕ

Модул 4: УЧЕНЕ	37
Опция 4А: Принос от експерти	37
Опция 4В: Бързи срещи с експерти	38
Опция 4С: Кутия с думи	39
→ Списък с думи	40
Опция 4D: Климатични свидетел(к)и	41
Опция 4Е: Кратък филм	42

УСЕЩАНЕ

Модул 3: УСЕЩАНЕ	26
Опция 3А: Провокиране на асоциации със сетивни проби	26
→ Сетивни проби	28
→ Информационен лист и шаблон за постер	29
Опция 3В: Асоциации с помощта на ключови думи	32
Опция 3С: Творческа изява	33
Опция 3D: Писмо до себе си	35
Опция 3Е: Пътуване във фантазията	36

РАЗРАБОТКА

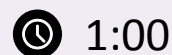
Модул 5: РАЗРАБОТКА	43
Опция 5А: Конструирание на визии за бъдещето	43
→ Модел на визия	45
Опция 5В: Пчелен кошер	46
Опция 5С: Пътуване във времето	47
Опция 5D: Метод стойка на глава	49
Опция 5Е: Метод на Уолт Дисни	51

СПОДЕЛЯНЕ

Модул 6: СПОДЕЛЯНЕ	53
Опция 6А: Запис на видео-съобщение	53
→ Сценарий за видео-съобщение	54
Опция 6В: Интервю	55
Опция 6С: Изложба	56
Опция 6D: Разпространяване на резултатите	57

1А СЕТИВНА РАЗХОДКА ИЗ ОКОЛНОСТТА

Може да се комбинира добре с: **2А/С**, **3А/Е**, **5А**

Участниците се подготвят за семинара, като с помощта на различни сетива прецизират и осъзнават начина, по който възприемат околната си среда. В хода на този процес те се сблъскват със следния въпрос: „Утрешният град възниква от днешния. Но как въздейства последният върху обитателите си?“

Не се използват материали. Не се предвиждат разходи.

Една седмица преди семинара изпратете указания до всички участници. Не се изискват специални способности.

Разходката се извършва на открито.

Хората са силно привикнали към своето когнитивно и визуално възприятие на града. Насърчете ги да се отпуснат, да активират всички сетива и да се разхождат без предразсъдъци.

Подготовка

Една седмица преди Семинар “Визия за бъдещето” информирайте участниците за параметрите при провеждане на разходката: тя следва да трае около един час. Маршрутът може да бъде свободно избран. Според потребността и постановката на задачите тук например е подходящ обществен площад, няколко пресечки или цял квартал. Също така е възможно да се избере пътят до работа или до учебното заведение.

Провеждане

По време на разходката участниците трябва съзнателно да се концентрират върху сетивните си възприятия. Следните ориентировъчни въпроси донякъде улесняват упражнението:

- Какви шумове възприемаш, докато се движиш?
- Какво виждаш?
- На какво мирише?
- С какви повърхности и материали влизаш в досег, какво е усещането?

- Каква е атмосферата на даденото място?
- Как се чувстваш в различните ситуации?
- Какво ти прави впечатление по време на разходката?
- Възприемаш ли отделни места или ситуации като особено позитивни или негативни? Защо?
- Свързваш ли тези места или ситуации с конкретни спомени или чувства?

Опционално

Използвайте впечатленията от разходката в разработването на визия за града! За целта се препоръчва непосредствено след края на начинанието участниците да запишат преживяванията и чувствата си, напр. подобно на текст в дневник. Допълнително могат да бъдат направени снимки (виж също **метод 1В**) или да бъдат събрани предмети (виж също **метод 1С**), символизиращи особена емоционална връзка с някое място, и те да се донесат в семинара.

1В СНИМКИ

Може да се комбинира добре с: **2А/С, 3А**

€ ≤ 1

🕒 0:30

👤 1

Участниците размишляват предварително по темата „климатично неутрален град“ или съответно „климатично неутрално училище“. Чрез собственоръчно заснета снимка те правят връзка между темата и едно изображение с положително съдържание.

- Необходим е собствен фотоапарат или смартфон
- Дигитално прехвърляне на снимката чрез USB или проявяване на хартия

Една седмица преди семинара информирайте участниците за тази задача. Не се изискват специални способности.

Снимката може да бъде направена както навън, така и на закрито.

Не се предвиждат трудности.

Провеждане

Всеки един от участниците трябва да направи снимка, която да дава израз на положителна перспектива към собствения град или средата (евентуално също към училището или квартала) в контекста на проблемите на климатично неутралното бъдеще. Може да става дума за красиво пространство, да се онагледят как природата присъства в града или да бъдат дадени други примери за благоприятна за климата среда.

Размисъл

В продължение на няколко дни участниците трябва да помислят върху обектите, които са заснели и върху мотивацията си. Да бъде потърсен отговор на следните въпроси:

- Какво съобщава снимката?
- Каква е връзката с климатично неутралното бъдеще?
- Защо създава положително настроение?

Снимките трябва или да бъдат донесени направо на семинара, (в дигитален формат или проявени), или предварително да се изпратят на организаторите (напр. по имейла), за да могат те да ги окомплектоват и ако се прецени – да ги подготвят за семинара.

1С СЪБИРАНЕ НА ПРИРОДНИ МАТЕРИАЛИ

Може да се комбинира добре с: [2А/С](#)

0

0:30

∞

Участниците започват да се занимават с темата „климатично неутрален град“ или съответно „климатично неутрално училище“. Те ги свързват с положителните преживявания (разходка сред природата).

Няма необходимост от материал. Не се предвиждат разходи.

Една седмица преди началото на семинара информирайте участниците за тази задача. Не се изискват специални способности.

Събирането се случва на открито.

Не са предвидени трудности.

Провеждане

Като подготовка за Семинара “Визия за бъдещето” участниците трябва да направят кратка разходка. Тя може да мине например през местности с жилищни сгради, през центъра на града, училищния двор или паркове. Насърчете участниците да се вдъхновят от природата, с която влизат в досег по време на разходката, и да събират природни материали, правейки връзка с концепцията за устойчив и благоприятен за климата град (или училище). Могат например да се събират обекти от природата, които водят до асоциации със специална благоприятна за климата техника или с аспекти от градоустройственото планиране.

Размисъл

След разходката всеки от участниците трябва да намери отговор на следните въпроси:

- Как биха могли природните материали, растенията, дърветата и животните да допринесат за издръжлив, устойчив и благоприятен за климата град?
- Как влияят върху градския климат растенията?

Дайте идея на участниците, че могат да търсят логични асоциации, но също и да разсъждават по-свободно.

2А ДЪСКА НА НАСТРОЕНИЯТА (MOODBOARD/МУУДБОРД) [1]

Може да се комбинира добре с: **1А/В, 3А, 5А**

≤ 100

≤ 0:20

20 – 30

Участниците се запознават помежду си, а при обиколката из общината са били активирани различните сетивни канали. Всички са в състояние да направят активен принос и да научат нещо за своите собствени и за чуждите сетивни възприятия.

- Снимки и/или предмети: възникват разходи за набавяне (максимум 100 евро), отпечатване или осигуряване на екземпляри
- Листчета за закачане
- Маркери

Окомплектоване на набор от снимки и материали. Предварителните знания по темите на семинара или за състава на групите могат да са от помощ, но не се изискват непременно.

Помещенията трябва да дадат възможност на всички участници да могат да се виждат едни други, както и използваните снимки. Подходящи възможности са кръг от столове (в помещение с големи размери) или хората да стоят в близост един до друг.

Случаят може да е такъв, че участниците само отчасти да имат готовност да опишат чувствата и настроенията си. Насърчете ги да активират всичките си сетива, да насочат силата на въображението си не само към визуалното съдържание, а също към миризмите и шумовете.

Обща идея

Стена на настроенията (муудборд) може да се направи в множество варианти както по аналогов, така и по дигитален път. Основната идея е: всички участници са заедно в едно помещение и си служат с набор от изображения и предмети в комбинация с конкретен въпрос или импулс, за да може всеки един да се представи пред групата.

Примерно указание: моля, кажи си името и кажи на групата...

- Какво усещаш, помиришваш или вкусваш когато погледнеш дадено изображение.
- От коя снимка или предмет се чувстваш привлечен и защо.
- Коя снимка/кой предмет описва най-добре сегашните ти чувства и защо.
- Коя снимка/предмет днес те вдъхнови най-много и защо.

Препоръчва се да бъде зададен само един от изброените въпроси.

Мотиви могат да представляват снимки или рисунки на предмети, ситуации или места, тук на фантазията принципно не са поставени граници. Също и изображения на символи или само отделни думи биха могли да бъдат вкарани в употреба. Важно е изображенията да са видими за всички участници и да послужат за вдъхновение при описанието на настроения, преживявания и асоциирани чувства. Възникващият въз основа на визуалните впечатления обмен между участниците трябва да излезе извън рамките на тематиката на показаните изображения.

Обърнете внимание на това, че отделните мотиви и съответно указанието за събирането им трябва да имат връзка със семинара и с важната за вас постановка на проблема (виж напр. методите от [модула ПОДГОТОВКА](#)).

Модериращите имат грижата всеки един да получи правото да се изкаже, описанието да бъде отнесено до всички сетива и с помощта на конкретни въпроси и указания да се държи

2А ДЪСКА НА НАСТРОЕНИЯТА (MOODBOARD/МУУДБОРД) [2]

на запазване на фокуса на вниманието.. Обменът може да бъде проведен от страна на модераторите (при което се процедира в последователност един след друг) или от самата група. По правило в хода на обмена изображенията/ предметите се събират. Те могат да бъдат използвани като източник на идеи в някои от другите методи или да съхранят спомена за тази фаза на събитието.

Провеждане

Вариант 1: В центъра на помещението се поставя набор от изображения (поне двойно на брой в сравнение с участниците), така че да се вижда от всички (напр. на пода в средата на кръг от столове). Модериращите подканват участниците да си изберат по една снимка. След това започва индивидуалното представяне.

Вариант 2: Участниците донасят снимка или предмет и в хода на обмена ги показват на цялата група. След това започва представянето. Важно: участниците трябва да получат точни инструкции за това как да подхождат към постановката на

въпроса, както и да е достатъчно времето за предварителна подготовка.

Вариант 3: Преди началото на събитието – често моментът на записване/регистрация предлага добра възможност за нещо подобно – на участниците се дава време да си изберат на спокойствие снимка или предмет от наличните и да помислят върху формулировката на въпроса. След това започва представянето.

Вариант 4: В помещението във формат на постер (А3 или по-голям размер) са изложени снимки (ок. 8-12 на брой). За предварително определен период от време групата преминава покрай всички изображения и модераторите подканват всеки да си избере по едно и да застане пред него. По време на представянето асоциираните чувства и пр. могат да бъдат разположени около постера на малки листчета. Тук запознаването може да протече също и в две фази – първо в малката група, а после пред всички. Възникващото в процеса групиране може да се използва като изходна точка на метод, който да влезе в действие в по-късна фаза.

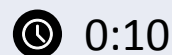

2В КАМЪК-НОЖИЦА-ХАРТИЯ С ФЕНОВЕ

Може да се комбинира добре с: **3С**

0

0:10

20 – 30

Всеки от участниците се е запознал със средата и с останалите хора и се започва разговор.

Не се предвижда материал. Не се предвиждат разходи.

Не е необходима подготовка.

Помещението трябва да разполага с обширна свободна площ, на която участниците да имат достатъчно място да се движат и да се мотивират. Масите и столовете трябва по възможност да бъдат преместени настрана.

По време на провеждането на метода в помещението може да стане много шумно

Подготовка

На участниците се разясняват правилата. Представят се категориите за първоначално установяване на контакт.

Провеждане

Всяко лице си избира първоначален противник от общата група. Двамата се представят един на друг (най-добре с помощта на три предварително зададени въпроса, напр. име, институция, „какво обичам в моя град/моето училище“,

„най-хубавата ми климатична акция“) и играят на камък-ножица-хартия (ножицата бие хартията, хартията печели срещу камъка, камъкът бие ножицата). Победителят си избира следващ противник. Загубилият придружава победителя и се превръща в неговия най-голям привърженик. Това означава, че в следващата игра победителят бива насърчаван от онзи, когото вече веднъж е победил. Този момент е важен, когато разяснявате правилата. Играта продължава по същия начин докато остане само една двойка, а всички останали ги насърчават.

Образувалите се по време на играта две групи могат евентуално да бъдат отново взети предвид при по-нататъшните методи.

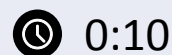

2С РАЗГОВОР СЪС СЪСЕДА/СЪСЕДКАТА

Може да се комбинира добре с: **1А-С, 5В**

0

0:10

2–3

Всеки от участниците се запознава лично със съседа/съседката си. Същевременно фокусът се насочва към възприятието на града. Участниците са в състояние да назоват специфични чувства, спомени или желания, отнасяйки ги до своето местообитание.

Не са предвидени разходи.

В деня преди семинара напомнете на участниците евентуално да донесат събраните в модула ПОДГОТОВКА впечатления (т.е. предмети, снимки).

Така подходете към разположението на столовете в помещението за семинара, че всяка малка група (2-3 лица) да има достатъчно място с цел спокойно общуване. Ако запазите нормалното разположение на местата за сядане, подканете участниците да си изберат тихо място.

Ако отделни участници не са донесли предмет, то те могат а) да си изберат такъв при регистрирането от предоставен от ваша страна набор или б) да си представят фиктивен предмет, който свързват с определено място.

Направете кратко въведение в упражнението, като раздадете въпроси за насърчаване на комуникацията.

В зависимост от това, кой метод сте избрали в [модула ПОДГОТОВКА](#), имате избор между следните примерни въпроси:

- Какво най-много те изненада/впечатли при обиколката из квартала? Кое сетивно възприятие (напр. миризми, шумове) особено отчетливо се е запазило в паметта ти? Кои места или настроения възприе като особено положителни или негативни?

- Покажи снимката, която си направил. Защо се избрал това място? От какво лично значение е то за теб? Свързваш ли с него специални чувства, спомени или желания?
- Кой предмет си донесъл днес? Къде си го намерил? Какво лично значение има той за теб? Свързваш ли с него специални чувства, спомени или желания?

Следете за времето: всеки трябва да може да говори в продължение на ок. три минути. Дайте сигнал, когато времето за говорене е изтекло и е дошъл редът на следващия.

2D ЛИЧНО МНЕНИЕ

Може да се комбинира добре с: **3D**

€ ≤ 5

🕒 0:20

👤 20 – 30

Участниците се занимават с темата „климатична неутралност“ и със своите индивидуални визии и желания, биват активирани и докоснати по тези въпроси на лично и емоционално ниво.

- Хартия
- Маркери
- Безопасни игли или тиксо

Не е необходима подготовка

Има нужда от коркова дъска или от свободна стена, където да бъдат закрепени отделните мнения.

Не са предвидени трудности.

Събиране на мненията

На лист хартия участниците записват желанията си за бъдещето във вид на лично мнение (Например: „Желая това да се случи на града ми в бъдеще“ или „Пожелавам това на моите внуци, за да може градът и в бъдеще да просъществува“). Съдържателният фокус може да е насочен към енергията, мобилността, архитектурата или земеделието. Участниците могат да записват повече от едно мнение по различните области или да си изберат само една област.

Презентация

След това участниците представят плакатите и ги закачат на стената. Целта е, да се съберат на едно място личните желания преди в следващите фази от събитието да разгледате по-подробно и по-интензивно темата „климатична неутралност“.

В хода на по-нататъшното протичане на семинара подборката може да бъде допълнена и конкретизирана в посока климатичната неутралност. Например „какво и как трябва да се случи, за да могат желанията да се превърнат в реалност“.

2Е СОЦИОГРАМА/ЖИВАТА СТАТИСТИКА [1]

Може да се комбинира добре с: **5Е**

≤ 5

≤ 0:30

10 – 30

Различни представени в групата виждания, чувства и позиции биват визуализирани, участниците се опознават по-добре.

- Еwentуално да се набавят тиксо/стикери, за да се маркират различните позиции
- Разходи: максимум 5 евро

Подготовка на въпроси/мнения/критерии, по отношение на които участниците заемат собствена позиция. Еwentуално помещението да се снабди с ориентировъчни маркировки от тиксо или стикери, напр. по пода или на стената.

За да могат резултатите да бъдат ясно разпознаваеми, трябва да е налице достатъчно място за провеждане на упражнението. По възможност масите и столовете да бъдат преместени настрана.

Провежда се без седане, поради което може да е затруднително за някои участници

За разлика от обичайните начини за запознаване, методът на социограмата дава възможност на всеки участник да установи контакт с останалите, в хода на което се провокират колективни възприятия.

Провеждане

Стъпка 1: модераторите подканват участниците да се разпределят из помещението според позицията си по различни критерии/въпроси/мнения. Предварително разположени тиксо или стикери, които символизируют съответните критерии или скали, могат да улеснят ориентирването. Възможно е общите критерии за навлизане в темата да бъдат представени под формата на скала със степени или независимо един от друг:

- Как се чувстваш днес? (напр. нервен, стресиран, спокоен и пр.)
- На каква възраст си? (напр. от млад до стар)
- Къде си израснал? (напр. единият край на помещението символизира север, срещуположният – юг и пр.)
- Какви са твоите хранителни навици? (напр. вегетарианец, веган, ям месо и пр.)
- Кой номер обувки носиш? (напр. от малък до голям)

Стъпка 2: По-общите първоначални категории дават възможност на групата да вникне по-пълноценно в изходната ситуация на различните участници. Като следваща стъпка могат да бъдат поставяни въпроси с ясно отношение към климата – те трябва да бъдат адаптирани към целевата група (ученици, държавни служители, граждани):

2Е СОЦИОГРАМА/ЖИВАТА СТАТИСТИКА [2]

- Какво транспортно средство използваш най-често? (напр. кола, автобус, колело, пеш и пр.)
- Преди колко дни си бил за последно в парка? (напр. днес или преди много седмици)
- Колко често си летял със самолет през миналата година? (напр. от нито един път до повече от пет пъти)
- Опазването на климата е преди всичко задача на отделния човек (от „напълно съм съгласен“ до „въобще не се съгласявам“)
- Чувал ли си вече изрази „климатична неутралност“? (да/не)
- Говори ли ти нещо „Парижкото споразумение“? (да/не)
- Кой сектор/коя област с насоченост към опазването на климата е най-важен/най-важна според теб? (напр. транспорт, жилищен фонд, земеделие и пр.)
- Вече виждал ли си мелници за вятърна енергия? (да/не)
- Вече возил ли си се с електрически автомобил? (да/не)

Стъпка 3: След като всички са заявили своите позиции, модераторът моли отделните участници да обяснят накратко гледната си точка. С помощта на тиксо или стикери в помещението могат да бъдат онагледени отделните резултати.

Възможно приложение

Методът може също да се използва и в края на семинара за получаване на първоначална обратна връзка, при което пространството да бъде разделено на три части, като участниците се разпределят според критериите: а) Разработените визии отговарят на моите представи за бъдещето, б) Разработените визии отчасти отговарят на моите представи, в) Разработените визии не отговарят на моите представи. Впоследствие модераторите могат да попитат отделни участници: Защо? Кои са евентуалните централни критични забележки или положителните аспекти?

ЗА ПРОВОКИРАНЕ НА АСОЦИАЦИИ СЪС СЕТИВНИ ПРОБИ [1]

Може да се комбинира добре с: **1A, 2A, 4D/E, 5A**

100 –
5000

≤ 2:00

15–30

При сблъсък с различни сетивни стимули участниците идентифицират места и преживявания в своята община, които им въздействат положително, и разсъждават върху техните особености. По този начин се изясняват желанията и потребностите им за идеалното климатично неутрално бъдеще.

- Сетивни проби
- Информационен лист и шаблон за постер, така че участниците да могат да съхранят впечатленията си
- Големи листове за закачане
- Маркери/химикалки

Подгответе сетивните проби. Можете сами да ги направите и/или да прибегнете до външни специалисти. Указания за това ще получите в [материалните характеристики „Сетивни проби“](#). Препоръчва се модераторите да разполагат с предварителен опит.

Голям остров от маси за всяка малка група със съответно по една дъска за закачане или друга възможност да се работи по постера

Сетивните проби трябва да бъдат внимателно подбрани. Бъдете сигурни, че участниците разполагат с достатъчно време, за да влязат в досег с всяка една от тях.

Шумовете, материалите, но и миризмите и цветовете бъдат у нас определени спомени и чувства – както положителни, така и отрицателни. Този момент е залегнал в основата на метода.

Подготовка

Сетивните проби трябва да бъдат внимателно подбрани: достатъчно разнообразни ли са? Предизвикват ли както положителни, така и негативни реакции? Какво имплицитно отношение вече е налице по въпроса за климатично неутралното бъдеще (напр. снабдяване с енергия, която да не е от изкопаеми източници, транспорт, град на кратките разстояния, строителни материали без CO₂, градска инфраструктура)? Указание за създаване на сетивните проби ще получите в [материалните характеристики „Сетивни проби“](#).

Провеждане (15 мин. на проба)

Работата с различните сетивни проби се провежда на малки групи. Всяка една от тях получава визуални стимули, плочи за докосване и проби за слушане. Като вариант може да се работи и с проби за мирис и вкус (това е по-скъпо, но е по-творческо). Участниците разполагат с 15 минути, за да влязат в контакт индивидуално с всяка проба, след това групата получава нов сетивен стимул.

На всяко сетивно упражнение трябва да бъде даден отговор на различни въпроси. Например за пробата със слушане:

Как звучи градът ти? Избери ритъм ([при подаване на буквата, виж материалните характеристики „Сетивни проби“](#)), който ти харесва и който асоциираш положително с града си, а след това друг, който не ти харесва и който по негативен начин свързваш с града си.

ЗА ПРОВОКИРАНЕ НА АСОЦИАЦИИ СЪС СЕТИВНИ ПРОБИ [2]

- Опиши с няколко думи ритъма, който избра.
- Какви спомени или чувства провокира той у теб?
- Свързваш ли избрания ритъм с определена ситуация или с публично пространство в града си? Опиши ситуацията/мястото.

Участниците записват впечатленията си първоначално всеки за себе си. Накрая на всеки етап групата записва върху постери и с помощта на ключови думи (напр. на големи листове за закачане) своите положителни преживявания. Едновременно с това наученото може да бъде комуникирано между участниците.

Размисъл (10 мин. на група)

Първоначално групите обсъждат резултатите единствено помежду си. След това основните пунктове биват представени пред всички. Тук следва да се вземе отношение по следните ориентировъчни въпроси:

- Какви ритми, повърхности и визуални впечатления (евентуално също миризми, вкусови впечатления) са били възприети като особено положителни? Защо?
- Какви желания и потребности са били разкрити при подбора на определени ритми, повърхности и визуални впечатления (евентуално също и на миризми и на вкусови преживявания)?
- Какви желания и потребности свързваш инстинктивно с климатично неутралния град?

📎 СЕТИВНИ ПРОБИ

Изкуствените ухания и вкусови проби могат да бъдат произведени (за ок. 5000 евро). Повърхностите могат да бъдат закупени, а ритмите да бъдат собственоръчно записани, като тук е подходящо да се сътрудничи с музикант. Най-добре е снимките/визуалните изображения да бъдат направени от самите участници в градската среда, която са проучили.

За изготвянето на **осезателни проби** са подходящи следните повърхности: стомана, шкурка, гума, текстил, керемиди/бетон и дърво. Те могат да бъдат залепени един до друг на произволна плоскост и да бъдат скрити в торбичка, за да не се виждат от участниците, които ги докосват на сяло. Извън торбичката маркирайте с букви местата, на които се намират пробите за осезание, за да не се стигне до объркване.

Като **проби за слушане** са подходящи различни ритми: равномерен, динамичен, спокоен и променлив. Можете да използвате студийни записи или собственоръчно да запишете тонове в своята община (с микрофон или смартфон – предварително проверете качеството на записващото устройство). Ритмите могат да бъдат пуснати на телефон или на таблет. Тук обърнете внимание да осигурите слушалки или да помолите участниците да си донесат техните. Маркирайте отделните ритми с букви.

За работата с **визуални стимули** е най-добре участниците сами да донесат снимки и изображения от сетивната си разходка из града (виж [метод 1А](#)), с които да работят. Трябва да става дума за снимки на помещения или сгради, които особено много са им харесали или пък са предизвикали точно противоположната реакция.

За **насочените към обонянието проби** се препоръчват следните миризми: треви, изгорели газове, почистващи препарати, отпадъци и прясно изпечени тестени изделия. Те могат да бъдат набавени при различните доставчици, в Германия напр. при Scent Club Berlin. Капнете малко количество от различните проби върху памук и ги затворете в кутийки за фотографска лента. Маркирайте кутийките с букви, за да няма обърквания.

За изготвяне на **вкусовите проби** са подходящи следните съставки: сол, захар, горчиво какао, лимонов сок и зеленчуков бульон. С малко вода съставките се разтварят в различни чаши и могат да бъдат пробвани със сламка. Съответните чаши трябва да бъдат маркирани с букви, за да не се стигне до объркване. Навреме изяснете дали някои от тези вкусове не понасят на участниците или дали предизвикват алергична реакция.

ИНФОРМАЦИОНЕН ЛИСТ И ШАБЛОН ЗА ПОСТЕР

Информационен лист

Име:

Пол:

Възраст:

Местоживееене:

Как звучи градът ти?

Избери ритъм, който ти харесва и който свързваш с града си по положителен начин, и друг, който не ти харесва и където асоциацията е негативна.

Положително: ☐ А ☐ В ☐ С ☐ D ☐ Е

Негативно: ☐ А ☐ В ☐ С ☐ D ☐ Е

(според това, колко проби сте подготвили)

Опиши с няколко думи ритъма, който си избрал като положителен:

Какви спомени или чувства провокира у теб избраният ритъм?

Свързваш ли с него определена ситуация или публично пространство в града си?

Опиши ситуацията/мястото.

Как изглежда градът ти?

Още веднъж разгледай снимките, които си донесъл от сетивната разходка из града (или други снимки, ако не е бил правен методът „1.А Сетивна разходка из околността“). Кое място или коя сграда ти се сториха особено красиви? А кое според теб въобще не изглеждаше красиво?

Това място ми хареса:

Това място не ми хареса:

Опиши избраното място с няколко думи:

Защо избра точно това място? Защо го усещаш като особено позитивно? Опиши настроението, светлината, формите и цветовете на избраното от теб място.

Как усещаш града си?

Избери един материал, който ти харесва и който свързваш положително с града си, и друг, който не ти харесва и който предизвиква негативна реакция.

Положително: ☐ А ☐ В ☐ С ☐ D ☐ Е

Негативно: ☐ А ☐ В ☐ С ☐ D ☐ Е

ИНФОРМАЦИОНЕН ЛИСТ И ШАБЛОН ЗА ПОСТЕР

Информационен лист

Опиши с няколко думи изчисления като положителен материал:

Какви спомени или чувства провокира у теб изчисленият материал?

Свързваш ли изчисления материал с определена ситуация или публично пространство в града си? Опиши ситуацията/ мястото.

Как мирише градът ти?

Избери уханье, което ти харесва и което свързваш положително с града си и друго, която не ти харесва и където връзката е негативна.

Положително: ☐ А ☐ В ☐ С ☐ D ☐ E

Негативно: ☐ А ☐ В ☐ С ☐ D ☐ E

Опиши избраното като положително уханье с няколко думи:

Какви спомени или чувства провокира у теб избраното уханье?

Свързваш ли с избраното уханье определена ситуация или публично пространство в града си? Опиши ситуацията/ мястото.

Какъв е вкусът на твоя град?

Какъв вкус свързваш с града си? Избери една вкусова насоченост.

☐ горчиво ☐ сладко ☐ кисело ☐ подправено ☐ солено

Защо избра точно този вкус?

Какви спомени или чувства провокира у теб изчисленият вкус?

Свързваш ли с изчисления вкус определена ситуация или публично място в града си? Опиши ситуацията/мястото.

ИНФОРМАЦИОНЕН ЛИСТ И ШАБЛОН ЗА ПОСТЕР

Шаблон за постер

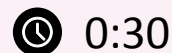
Думи**Спомени & чувства****Места / Ситуация**

ЗВ АСОЦИАЦИИ С ПОМОЩТА НА КЛЮЧОВИ ДУМИ

Може да се комбинира добре с: **5D**

0

0:30

15–30

Определени думи могат да послужат за ключови, за да скицират специална ситуация или настроение. Чрез прилагането на този метод участниците придобиват опит с различни гледни точки върху темата климатична неутралност.

КНе се предвижда материал. Не се предвиждат разходи.

Набор от 5-10 ключови думи, които се записват върху малки картончета

Няма изисквания.

Ключовите думи трябва да бъдат внимателно подбрани: достатъчно разнообразни ли са? Предизвикват ли както положителни, така и негативни реакции? Каква е имплицитна връзка с климатично неутралното бъдеще?

Провеждане

Участниците получават няколко ключови думи и са подканени да онагледят с помощта на рисунки, текст или пантомима онова, което асоциират с тях. Ключовите думи трябва да очертаят контурите на темата „климатични изменения/опазване на климата/климатична неутралност“ и да могат да провокират както положителни, така и негативни асоциации. Асоциациите на участниците трябва да демонстрират многообразието на разбиранията за това, какво може да представлява „добрият живот“, и за климатично неутралното бъдеще.

Примери да подходящи ключови думи:

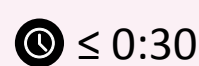
- Енергиен преход
- Справедлив преход (тук често се употребява английския израз Just Transition)
- Равноправие
- Парникови газове
- Европа
- Глобализация
- Дигитализация
- Консумация

Не се ограничавайте до посочените тук примери, ако в специфичния контекст на вашия Семинар “Визия за бъдещето” могат да бъдат открити по-подходящи понятия.

3С ТВОРЧЕСКА ИЗЯВА [1]

Може да се комбинира добре с: **2B**, **5E**

Чрез разговори, емоции, а защо не и хумор участниците полагат основите на лично отношение към темата „опазване на климата и климатична неутралност“.

Хонорар за изпълнителите

За ангажирането и инструктирането на изпълнителите трябва да се извършат проучвания и координация.

Няма изисквания.

Предвидете достатъчно време (и евентуално бюджет), за да могат изпълнителите да разберат понятието „климатична неутралност“, целите на семинара, както и своята специфична задача.

Изкуството стимулира въображението и дава възможност да направим по-осезаемо онова, което ни се струва абстрактно и далечно. Затова то е особено ценно за провеждане на дискусия по въпроса, как климатичните изменения оказват влияние на живота ни и как могат да изглеждат градовете от утрешния ден.

Подготовка

Успехът на този метод зависи изцяло от качеството на изявата и от подготовката на изпълнителите. Първо дефинирайте началната точка и главната цел на тази част от семинара. Ето примерни идеи:

- Изявата трябва да даде израз на въздействието на климатичните изменения върху хората, фауната и флората. В хода на този процес провокирайте различни емоции!
- Чрез изявата с хумор и творчески подход бива описано, как ще изглежда животът на едно семейство през 2050 г.
- С изявата се осмиват климатичните скептици и въз основа на конкретни елементи от ежедневието бива демонстрирано, колко естествено ще бъде да се живее климатично неутрално през 2050 г.

След това дефинирайте точните изисквания към изпълнителите и с тяхна помощ продължете да разработвате идеите. Уверете се, че изпълнителите са получили от вас достатъчно материали и предварителна информация.

3С ТВОРЧЕСКА ИЗЯВА [2]

Могат да бъдат вкарани в употреба различни творчески подходи: клоунада, (импровизационен) театър, пантомима, музика, танц, флашмоб. Представлението на живо най-вероятно в най-голяма степен би оживило и впечатлило участниците. Ако обаче не сте намерили подходящи изпълнители, можете да прибегнете до алтернативни художествени форми (напр. (анимационни) филми), които да събудят същите послания и емоции. Важно: ако вземете решение да не се прави изява на живо, се уверете навреме, че ще се сдобие с авторските права за произведението/филма.

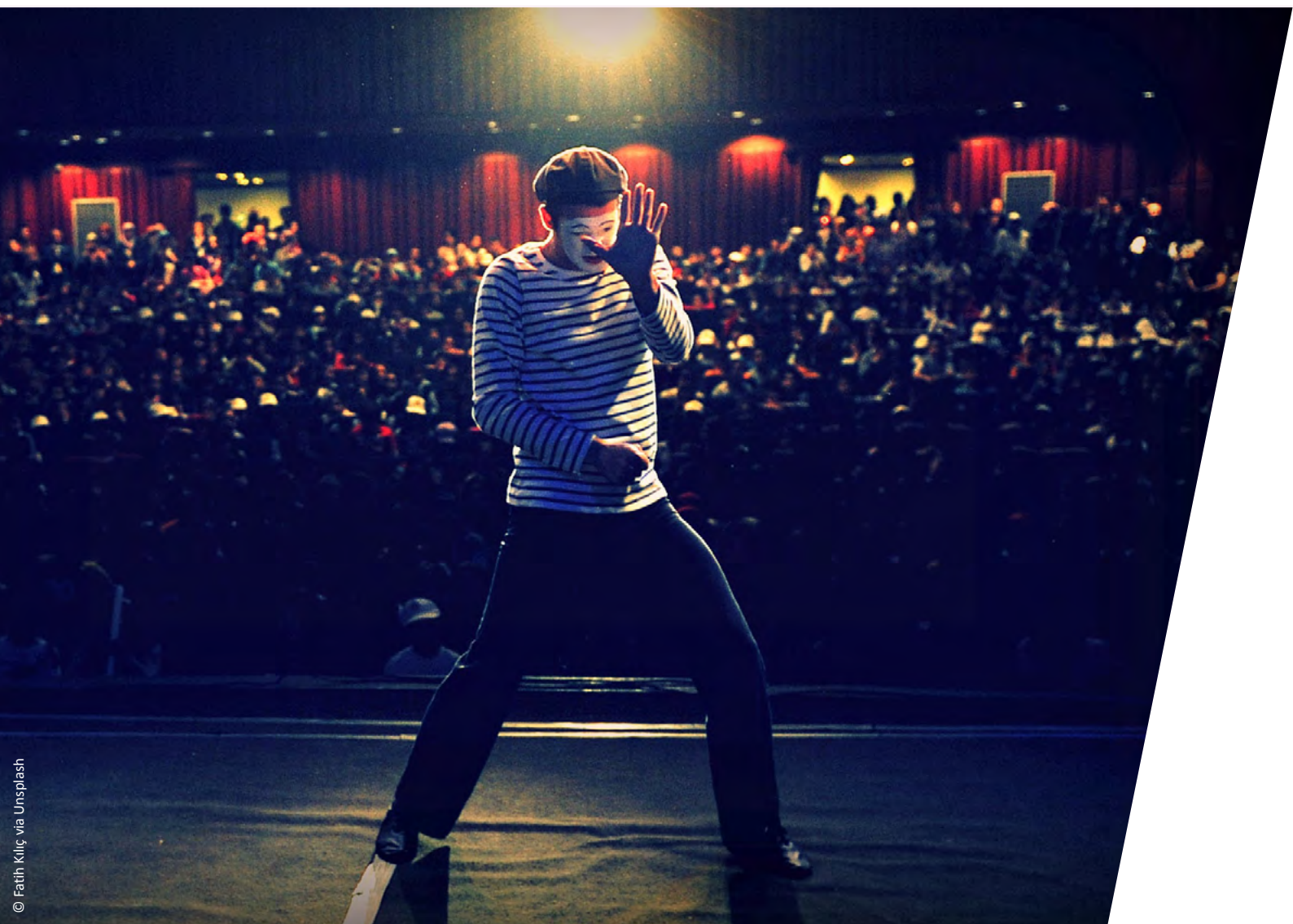
Идея: влезте в контакт с творческите и образователните дружества в общината или в най-близкия по-голям град. Те могат да ви дадат полезни указания при търсенето на подходящите изпълнители.

Провеждане

Оставете сцената на изпълнителите и се наслаждавайте. Изяснете предварително, дали те трябва да бъдат представени или специално въведени (и съобщете това на модераторите) или дали изявата да започне с ефект на изненада.

Възможност за размисъл

След изявата може накратко да се поразсъждава върху съдържателната част. Или в широкия кръг или – най-лично и най-ефективно – на групи от по двама или трима, например по следните въпроси: Кое ви се стори изненадващо? Какво запомнихте? Какво с една дума асоциирате след края на изявата с климатичните изменения/климатичната неутралност?

3D ПИСМО ДО СЕБЕ СИ

Може да се комбинира добре с: **2D**

Пощенски
разходи

≤ 0:20

∞

Участниците получават време да се занимаят по един изцяло индивидуален начин със своите мисли, чувства, идеи, желания и мечти във връзка с щадящия климата град (училище). Чрез изпращането на писмото те са в състояние да размислят от по-късна гледна точка върху представите си и отново да си припомнят тематиката.

• Хартия за писане • Пощенски пликосе или пощенска картичка • Химикалки
Разходи възникват най-вече покрай изпращането на писмото. Алтернативно то може да бъде доставено и лично (ако събитието се провежда в училище).

Не е предвидена подготовка.

По възможност за писането на писмото трябва да бъде избрана вдъхновяваща околна среда (напр. да има възможност да се излезе на открито). Ако не се употребяват картонени пощенски картички, всеки участник има нужда от подложка за писане.

Вариантът с пощенската картичка наистина е по-лесен, но писмото предлага повече лично пространство, тъй като никой не може да прочете съдържанието му против волята на автора.

Провеждане

Всеки получава лист хартия и пощенски плик или пощенска картичка, както и подложка (ако такава не е налична) и химикалка. Участниците получават указанията да си изберат спокойно място в околността (при нужда може и да останат по местата си). Там те трябва да напишат писмо до своя бъдещ „аз“.

Евентуални ориентировъчни въпроси за писмото (можете да формулирате и собствени):

- Как си представяте качествения живот през 2050 г.? Кое ще е различно в сравнение с днес?
- Какви предизвикателства виждате при трансформацията в посока устойчиво и благоприятно за климата общество?
- Мислите ли, че можете да упражните влияние върху този процес? Как би могла да изглежда вашата роля? Какъв би могъл да бъде вашият принос? Можете да размишлявате върху тези неща конкретно (имайки предвид личната си сфера) или в по-мощабен план.

Участниците собственоръчно запечатват писмата си в пощенските пликосе и написват адреса върху плика или съответно върху пощенската картичка. Организаторите на семинара събират всички писма и по-късно ги предават в пощата (напр. три месеца след приключване на събитието).

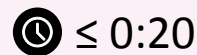
Вариант

След провеждането на метода отделни доброволци могат да прочетат писмата си пред цялата група. Те трябва да обявят това предварително, за да не бъдат запечатани пощенските пликосе.

3Е ПЪТУВАНЕ ВЪВ ФАНТАЗИЯТА

Може да се комбинира добре с: **1А, 3С**

Чрез фиктивно пътуване във времето и с помощта на въображението си участниците осъзнават чувства, желания, идеи за климатично неутрално бъдеще

Не са предвидени разходи. Ако предпочитате да направите запис, вместо да четете текста пред всички, използвайте качествено записващо устройство и се уверете, че всички участници ще имат с какво да изслушат записа. За дихателното упражнение се препоръчва използването на хронометър.

Препоръчително е наличието на предварителен опит с творческото писане и публичното говорене. Преди семинара упражнявайте четенето на глас. Алтернативно можете да запишете текста и участниците да го прослушат на телефона или таблета си.

Без значение. Уверете се обаче, че всички чуват записа без фонов шум и че са седнали удобно.

Не са предвидени трудности

Подготовка

Предварително напишете текста за пътуването във фантазията. Превеждате слушателите през климатично неутралната община през 2050 г. Как въздейства градът върху разказващия? Какви места посещавате? Може би те и сега съществуват, но в бъдещето са се изменили? Или става дума за съвсем нови места? Опишете атмосферата им, като използвате конкретни впечатления или преживявания, за да провокирате у слушателите си възможно по-реалистична и близка картина.

В текста можете да се опрете върху следните елементи, за да може да намери имплицитен израз темата „климатична неутралност“:

- От какви материали, които не съдържат CO₂, са направени сградите, улиците, транспортната инфраструктура?
- Колко големи и оживени са улиците?
- Какви транспортни средства могат да бъдат чути/видени?
- Как мирише въздухът?
- Каква е температурата навън и на закрито?
- Къде и как се пазарува?
- Какви шумове могат да бъдат чути?

човек с неговите различни спирки през ежедневието, или да разкажете за разходка из града. Постарайте се да опишете както ситуации навън, така и на закрито.

Препоръчваме да прочетете текста си на колеги или на партньора си, на децата или приятелите си, за да сте сигурни, че е разбираем за всички.

Провеждане

Започнете с кратък момент на спокойствие. Участниците трябва да си намерят удобно място за сядане и със следващото издишане да затворят очи. Вниманието се пренася отвън навътре. Дайте началото на кратко дихателно упражнение, напр.:

Вдишайте дълбоко. Коремът, гръдният кош се разширяват във всички посоки, гръбнакът се разтяга. Усетете стола, на който седите. При следващото издишане наблюдавайте кои части от тялото се отпускат. Локализирайте центъра на тялото си. А след това усетете малката почивка, спокойствието в края на издишането.

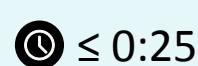
След около 3 минути започнете да четете на глас пътуването във фантазията, бавно и с почивки, или нека участниците да изслушат записа на телефона или таблета си.

Накрая участниците трябва да отделят пет минути, за да осмислят накратко впечатленията си: кои елементи са им харесали и защо?

4А ПРИНОС ОТ ЕКСПЕРТИ

Може да се комбинира добре с: **5D/E, 6A**

Съдържателната част по темата климатична неутралност бива предадена на участниците с помощта на презентация от страна на експерти.

Евентуална компенсация или хонорар за експертите.

Поканените експерти са призовани да подготвят собствена презентация, чийто предмет са особеностите на местния контекст при опитите за постигане на климатична неутралност и при проблеми от рода на климатичните изменения и опазването на климата.

Налице трябва да са лаптоп и мултимедия за презентацията.

Намирането на подходящи експерти, които да са на разположение за изнасяне на презентация, може да се окаже нелесно. Освен това, с тях трябва отрано да се установи контакт и да получат достатъчно време за подготовка.

Подготовка

Поканват се един или повече експерти (експерти по климата, сътрудници на НПО, служители в градската управа/университета и пр.), за да изнесат презентация по темата „климатична неутралност“ в рамките на Семинар “Визия за бъдещето”. В случая е важно избраните експерти да разполагат с достатъчно предварителна информация за целта и целевата група на семинара и съответно да извършат съгласуване на съдържанието и слайдовете от презентацията си (особено ако Семинар “Визия за бъдещето” се провежда с училищни класове).

Провеждане

В съдържателен план представянето може да се насочи към въпроса, как трябва да изглежда светът и най-вече даденият регион през 2050 г. и какви мерки за достигане на климатичните цели са необходими. Тук това може да се вземе под внимание отделен сектор, ако той е особено релевантен в локалния контекст. Допълнително трябва да се представят някои основни факти, за да бъде предадено учебното съдържание по темата на климатичната неутралност. Върху тези информации може да се надгради следващият модул, където е предвидено разработването на визия.

Примери за евентуални въпроси, на които може да бъде даден отговор чрез стимулиране от страна на експертите:

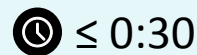
- В коя област/сектор в конкретния местен контекст е залегнала най-голямата потребност от трансформация и как може да изглежда последната?
- Какви са наличните вече осезаеми последици от климатичните изменения в специфичния контекст, и как (може да) се процедира спрямо тях?
- Какви инициативи от страна на гражданското общество, застъпващи се за климатично неутрално бъдеще, съществуват в конкретния местен контекст? Върху какви стратегии се базират те?
- Какви са климатичните цели на местната политика и какви мерки се предприемат, за да бъдат достигнати?
- С какво може да допринесе всеки един поотделно, за да се постигне трансформация в посока климатично неутрално общество?

По време на или след включването на експертите е важно, на участниците да се даде възможността да задават въпроси или да дискутират презентиранияте теми с авторите на презентациите.

4В БЪРЗИ СРЕЩИ С ЕКСПЕРТИ

Може да се комбинира добре с: **5D/E**, **6A**

На бързите срещи на участниците се предава информация за климатичната неутралност.

Евентуална компенсация или хонорар за експертите.

Покана на до четирима експерти, които могат да разговарят с участниците на определени теми. Съгласуване на последните с поканените експерти.

Необходими са до четири места за групи на всеки отделен експерт (напр. по едно във всеки ъгъл на помещението)

Търсенето на подходящи експерти може да се окаже нелесно. Контактът трябва да бъде установен отрано и те трябва да получат достатъчно време за подготовка. За целите на формата съдържанието трябва да бъде подготвено в много кратка и запомняща се форма.

Протичане

бързите срещи се провеждат на четири кръга от по три минути. За всеки етап има по един експерт, с който участниците, разпределени на малки групи (всяка от които обхваща по една четвърт от общата бройка участници) могат да разговарят по установена тема в продължение на три минути. Експертите, които са до четирима на брой, могат например да бъдат разпределени в четирите ъгъла на помещението. Ако са налице достатъчно място и столове, могат и да се пригледят места за сядане. След изтичането на трите минути прозвучава сигнал и групите се местят при следващия експерт по часовниковата стрелка. Така всичките четири малки групи имат възможността да разговарят с всеки един от четиримата експерти и да научат нещо по посочените теми.

Подбор на теми

трябва да бъдат избрани теми, които да са свързани с климатичната неутралност. Те могат да се ориентират спрямо локалния контекст или спрямо съдържанието, което са представили поканените експерти. Можете да използвате следните тематични предложения:

1. Климатични изменения и въздействие върху местната околна среда
2. Опазване на климата и специфични (за съответните сектори) мерки с цел намаляване на емисиите на CO₂
3. Значение на климатичната неутралност за обществото (града/училището)
4. Индивидуални възможности и принос на общината за достигане на целите на опазването на климата

4С КУТИЯ С ДУМИ

Може да се комбинира добре с: **5С-Е, 6А**

€ ≤ 5

🕒 0:30

👤 10–30

Участниците се запознават с най-важните тематични области в опазването на климата и са в състояние да проумеят, какви лостове самите те – както и действащите лица на местно и национално ниво – държат в ръка, за да положат основите на климатично неутрално бъдеще. В състояние са с известна подкрепа да формулират и зададат въпроси на експертите.

- Кутия (напр. рециклирана кутия за обувки)
- Хартия
- Химикалки

За подготовката на метода са необходими предварителни познания или съответно опит с тематичните области и въпросите в сферата на климатичната неутралност.

Кръг от столове или остров от маси.

При подбора на думите се съобразете с целевата си група.

Подготовка

Направете списък от понятия, който да покрива широкото многообразие от теми и релеванността на климатичната неутралност. Примерите са изброени в материалните характеристики „Списък с думи“.

Поканете около трима експерти, които могат да отговорят на въпроси на участниците и имат различни профили или съответно специализирани насочености. За целта активизирайте контактите си и потърсете допълващи се компетентности на регионално ниво. Много подходящи са представители на следните организации: научни институти и/или неправителствени организации в сферата на последиците за климата или опазването на климата, също в областта на енергията, транспорта, селското стопанство, архитекти или урбанисти, метеоролози, енергийни агенции. В хода на този процес подкрепа можете да получите от страна на партньорствата между градовете на национално ниво.

Следните международни организации и движения имат за задача да представят комплексната задача за опазване на климата пред широката общественост: фондацията Хайнрих Бьол, Грийнпийс, Climate Action Network, Петъци за бъдеще, Earth Day Network. Проверете дали те имат филиал във вашата страна или пък биха могли по дигитален път да допринесат към Семинар “Визия за бъдещето”.

Провеждане

Вариант: първоначално на участниците се дават пет минути, за да поставят в кутията собствените си предложения за думи.

Участниците изтеглят карта или съответно дума от кутията и с нейна помощ формулират въпрос към един или към всичките експерти. Експертът разполага с две минути, за да отговори на въпроса. Използвайте напр. хронометър, за да се уверите че времето се спазва. Целта е да бъдат влязат в употреба възможно по-голям брой/многообразие от понятия.

Вариант: след всеки отговор групата решава, дали съответния термин следва да играе роля при разработването на визията.

СПИСЪК С ДУМИ

Може да се комбинира добре с: 4€

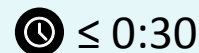
€ 0

Парников ефект Работни места Изолация
 CO₂ неутрално Повратна точка Въглищна индустрия
 Автомобил Изкопаеми горива Селянин
 Домакински уреди Летене Дърво
 Селско стопанство Обитаема площ
 Чист въздух Месо Обществен транспорт Био-продукти
 Алтернатива Велоалеи Споделено пътуване с кола
 Отопление/охлаждане на къщата Разходи Възобновяеми енергийни източници
 Самодостатъчност Компании Отговорност
 Рециклиране/(преработка на продукта и промяна на неговата функция и употреба – upcycleIn)

4D КЛИМАТИЧНИ СВИДЕТЕЛ(К)И

Може да се комбинира добре с: **3A**, **5D/E**

Участниците изграждат отношение към личните и индивидуални истории на сериозно засегнати от климатичните промени хора. Увеличава се знанието им за последиците от климатичните изменения.

- Мултимедия и екран
- Компютър
- Тонколони или интерактивна дъска

Най-добре е предварително да изгледате филмите, за да можете да се подготвите за дискусията.

Виж материал.

Не се очакват трудности.

Къде да бъдат намерени климатични свидетели

Климатичните свидетел(к)и са хора, които още днес са засегнати от последиците на климатичните изменения. В този метод под формата на кратки клипове биват показани техни изказвания, върху които по-късно се прави дискусия. Според предвиденото време можете да покажете един или повече клипове.

Възможни филми можете да намерите на <https://klimagesichter.de/klimafilmsports/>. В клиповете можете да намерите субтитри на български, румънски или чешки език.

Можете да потърсите на видеоплатформи също и за „Klima-zeuge“ / „climate witness“, за да намерите и допълнителни кратки филми.

В зависимост от големината на групата подложените на дискусия въпроси могат да се обсъдят пред всички (ако общата група е по-малобройна) или на „мърморещи групички“ (т.е. всеки си говори със съседа/съседите си, около двама-трима души на група).

Евентуални въпроси за дискутиране

- Какви промени в условията на живот, причинени от човешки действия или от климатичните изменения, се описват? Какви са техните причини?
- Формулира ли се предположение, в каква посока може да се развие ситуацията в бъдеще? Ако не, то какво мислите вие?
- Как би могло да изглежда положителното развитие? Какви идеи за (положителни) промени дава съответният климатичен свидетел?

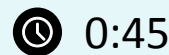

4Е КРАТЪК ФИЛМ

Може да се комбинира добре с: **3A**, **5D/E**

0

0:45

Участниците получават поглед върху конкретните измерения на климатичната неутралност. Например, какво означава това в технически смисъл, но също така и как всеки поотделно може да допринесе за климатично неутрален живот.

- Проектор и екран
- Компютър
- Тонколони или интерактивна дъска

Търсене на филми в интернет. Те трябва да се изгледат предварително от край до край и да се провери дали са сериозни.

Помещение, което дава възможност да се изгледат кратките филми заедно с всички участници. Най-добре е на място вече да има проектор и екран.

Подборът от филми трябва да бъде адаптиран към целевата група и нейните предварителни познания. Освен това може да се окаже трудно да се намерят подходящи филми на езика на съответната страна.

Провеждане

Кратките филми по темата „климатична неутралност“ се гледат заедно от всички. Според възрастта и знанията на групата може да бъде проектиран само един, или пък повече филми. След това може да се говори и дискутира върху съдържанието. В зависимост от големината на групата въпросите за дискусия могат да се обсъдят пред всички (при по-малка група) или на „мърморещи групички“ (т.е. всеки си говори със съседа/съседите си, ок. двама-трима души на група). За целта можете да се ориентирате по следните въпроси.

Евентуални въпроси за дискусия

- Как би могло да изглежда положителното развитие? Какви идеи за (положителни) промени са показани във филма?
- Как във филма се прави опит да се живее в съгласие с климатичната неутралност или да се изгради климатично неутрален град?
- Какво може да се направи, за да се минимализира въглеродният отпечатък?

Тук ще намерите кратък набор от примерни филми:

- Климатични герои – климатично неутрален живот | документален филм на Дойче Веле (документален филм на екологична тематика) (на английски)
<https://www.youtube.com/watch?v=73npEw0Amhk>
- Копенхаген: създаване на първата в света климатично неутрална столица
<https://www.youtube.com/watch?v=dXkamwNWPgg>
- Климатично неутрални до 2030 г. – енергиен преход в Мюнстерланд | WDR Aktuelle Stunde (на немски)
<https://www.youtube.com/watch?v=RHhpj7ySlyI>
- UBA-пояснителен филм: да живеем климатично неутрално в ежедневието (на немски)
<https://www.youtube.com/watch?v=l7HYrM3apsI>
- Срещу климатичните изменения: това можеш да направиш | Quarks (на немски)
<https://www.youtube.com/watch?v=eOnXVjWFik4>

5А КОНСТРУИРАНЕ НА ВИЗИИ ЗА БЪДЕЩЕТО [1]

Може да се комбинира добре с: **1А, 2А, 3А, 6А-Д**

≤ 50

2:00

30

Участниците разработват идеи за климатично неутралния град от утрешния ден и в рамките на много кратко време му вдъхват живот под формата на прототип. Практическата работа създава нови перспективи и помага да бъдат подложени на критическо преосмисляне вече наличните идеи и да остане будно творческото начало.

- Информационен лист с изходния сценарий
- Постери, листчета за закачане, маркери
- Материал за майсторене

Предвидете време за подбора и окомплектоването на материалите за майсторене.

Голям остров от маси за ок. 5 души. За работата се препоръчва освобождаването на обширна площ.

Не се очакват трудности

Подготовка

Предвидете достатъчно време за разработка на сценария: каква е изходната точка на упражнението? За каква проблемна постановка желаете да получите импулси и идеи от страна на гражданите или съответно учениците? Тук даваме един пример:

Градският съвет на Утопия е обявил климатично извънредно положение и е поставил пред града целта, да стане климатично неутрален до 2050 г. В идните месеци ще бъдат дефинирани конкретни акценти и мерки. Те трябва да се основават върху представите на гражданите за бъдещето: как трябва да изглежда общината след 30 години, така че хората да се чувстват добре и да им харесва да живеят заедно тук? Службата по градско планиране е направила конкурс за идеи по този въпрос и жителите могат да подават идеите си за града през 2050 г.:

- **Мобилност и публично пространство:** как жителите ще стигат от А до Б? С какъв ритъм ще се отличава градът? Колко пространство трябва да получат различните транспортни средства? За каква атмосфера/настроение копнеят гражданите в публичното пространство?
- **Архитектура и живеене:** каква архитектура следва да доминира в града? Какви материали, форми и цветове желаете да имат сградите? Как ще живеят хората заедно в къщите си? Какви жилищни концепции да има?
- **Енергия:** колко топло/студено ще е през 2050 г. навън? Как хората ще отопляват/охлаждат дома си? Откъде да вземат електричество? Какво означава доброто хранване с енергия през 2050 г.? Как ще се осветяват публичните места?
- **Земеделие и изхранване:** какви трябва да са вкусовете през 2050 г., какво ще има в менюто (вкъщи, в училищния стол)? Къде и как следва да бъдат произвеждани хранителните продукти? Къде ще пазаруват жителите? Какво настроение/атмосфера трябва да придава облик на местата, на които ще пазарувате? Какво отношение трябва да имат хората към производителите на хранителни продукти?

Осигурете възможно по-голям избор от различни материали за разработка на прототипните визии за бъдещето (виж материалните характеристики „**Визионерски модел**“).

5А КОНСТРУИРАНЕ НА ВИЗИИ ЗА БЪДЕЩЕТО [2]

Провеждане

Стъпка 1 (ок 45 минути): на малки групи (до 5 човека) участниците работят по предварително зададен сценарий за реално или фиктивно място. Добре дошли са направените с фантазия и утопични предложения за намиране на решение! Нека първоначално участниците да разработват идеите си за бъдещето без оглед на конкретните обстоятелства и ограничения.

Преди да започне работата, групите изясняват следните въпроси: върху коя от посочените теми ще се концентрира всяка от тях във визията си? Какви знания от предходните работни стъпки следва да намерят място във вашата представа за бъдещето?

Участниците записват идеите си под формата на ключови думи, напр. на листчета за закачане и/или на постер.

Почивка (ок. 15 мин.)

Стъпка 2 (ок. 60 минути): сега малките групи вдъхват живот на своите визии. Участниците могат свободно да избират вида на прототипа. Могат например да измайсторят колаж, за направят модел, да направят рисунка или комикс, да напишат стихотворение или да репетират малка театрална пиеса. Имайте предвид, че един прототип не може и не трябва да представлява перфектно и окончателно решение. Работата под времеви ограничения представлява част от метода. Акцентът е поставен върху творческото и игрово приложение на идеите за бъдещето.

Следните въпроси са от помощ в хода на процеса: какви сетивни преживявания трябва да получават хората на въпросното място? Как може визията да бъде конкретно осъществена?

МАТЕРИАЛ ЗА МАЙСТОРЕНЕ ЗА МОДЕЛА НА ВИЗИЯ

Може да се комбинира добре с: **5A**

Осигурете възможно по-голям избор от различни материали за разработването на прототип на визии за бъдещето:

Някои материали за направата на прототипи трябва да бъдат закупени, напр.:

- пластилин
- Лего
- материали за рисуване (блокове, моливи, четки, водни бои, цветна хартия и пр.) и
- материал за майсторене (плат, памук, корк, дунапрен, тел).

Други материали от своя страна могат да бъдат набавени без допълнителни разходи, като:

- дърво
- листа
- мъх
- кестени
- кори за яйца
- рола тоалетна хартия
- пръчки
- капачки от бутилки бира
- изрезки от вестници
- напечатани изображения.

Препоръчва се да се адаптирате към съответната група и да предоставите материали, които да насърчат творческите решения и да провокират сетивата по възможно най-разнообразния начин.

5В ПЧЕЛЕН КОШЕР

Може да се комбинира добре с: **2C, 6A-D**

0

0:45

10–30

Участниците се занимават с изучената по-рано тематика, затвърждават знанията си и обменят опит с останалите в групата. Едновременно биват събрани идеи за проекта и се дискутират отделни гледни точки.

- Хартия
- Химикалки за водене на бележки

За улеснение трябва да бъде разработен каталог с въпроси

Кръг от столове

Преди всяка дискусия в малките групи разговарящите трябва да бъдат ясно стиковани, за да се предотврати бъркотия

1 кръг (10 минути): участниците правят дискусия на малки групи (от по 4-5 човека) относно наученото в информационния блок. В първия кръг хората, които седят един до друг, могат да образуват малка група. В групите те дискутират съответно различни въпроси (предоставени от модераторите) и записват три идеи.

2 кръг (5 минути): идеите се представят пред всички, като на кратките ответни въпроси могат да се дадат директни отговори. В хода на този процес участниците получават представа за това, какви идеи са възникнали. Те могат да решат коя от тях биха желали да обсъдят по-конкретно в следващия кръг.

3 кръг (10 минути): след това общата група отново се разделя, като идеите се дискутират и биват добавени нови неща. Ако преди това малките групи са се занимавали с различаващи

се теми, един човек от първоначалната формация остава на същата тематика, за да даде възможност да се извърши комуникация на идеите.

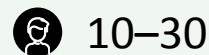
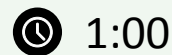
Финален кръг (15 минути): крайните резултати от трите кръга се събират от всички участници и се подлагат на дискусия.

Възможни ориентировъчни въпроси:

- Как ще изглежда вашият климатично неутрален град през 2050 г.?
- Как ще се придвижвате в него?
- Как ще изглеждат къщите ви?
- Как ще изглежда захранването с енергия?
- Как ще изглежда пейзажът около града ви?
- Какъв вид земеделие ще се използва и как ще се изхранват хората?

5С ПЪТУВАНЕ ВЪВ ВРЕМЕТО [1]

Може да се комбинира добре с: **4C, 6A-D**

Участниците се насочват към въпроса, как са свързани миналото, настоящето и бъдещето по отношение на климатичната неутралност. Можете да се учите от миналите грешки и от тях да извлечете собствени заключения за бъдещето.

Не се предвижда материал, не се предвиждат разходи

Минималните фоновы знания по прочетените на глас изказвания могат да са много полезни при провеждането на метода и да подпомогнат хората в средата на залата.

Масите в помещението трябва да бъдат преместени настрана. Три стола се позиционират с облегалките един към друг в средата на помещението. Столовете на участниците се поставят в кръг около столовете в центъра.

Може да се окаже, че дискутиращите в средата не разполагат с достатъчно идеи или фантазия, за да се проведе дискусиата. Ако нещо такова се случи, други участници могат да излязат от своята перспектива и да заменят представителите на различните времеви периоди.

Подготовка (10 минути): три стола се разполагат с облегалките един към друг в средата на помещението. На всеки от тях сяда по един човек, който в последващата дискусиа ще представлява различни времеви периоди. Един от участниците дебатира от гледна точка на миналото, друг е представител на настоящето, а третият спори от страна на бъдещето.

Част 1 (20-30 минути): сега на глас се изчита едно изказване, което може да е реално или фиктивно. Лицата в центъра реагират и започват да дискутират изказването от своята съответна перспектива. Разговорът се започва от представителя на настоящето, последван от лицето, което представлява миналото, а накрая в разговора се включва и представителят на бъдещето. Останалите участници

седят в кръг около тримата и участват в дискусиата като наблюдатели. По време на разговора те събират ключовите думи, които им идват наум и могат да послужат за формулирането на визия. Отделните изказвания не трябва да се дискутират по-продължително от 10 минути.

Част 2 (20-30 минути): сега участниците разполагат с 30 минути, за да скицират в малки групи (от по 6 човека) визия за общината/училището си. Последната се записва например върху постер или върху лист хартия и бива представена в следващата стъпка от събитието (СПОДЕЛЯНЕ). Тук участниците могат да вземат отношение по въпроса, какво може да бъде научено от миналото и как евентуално да изглежда доброто бъдеще.

5С ПЪТУВАНЕ ВЪВ ВРЕМЕТО [2]

Възможни изказвания за дискусиите:

Мобилност:

- „Още никога не съм бил в чужбина. Най-близкият влак спира едва в съседния град на разстояние 20 км. оттук. До гарата мога да стигна единствено пеш.“
- „Сутрин ходя винаги с колата до близката хлебарница. Прекарвам отпуската си в Югоизточна Азия или на Майорка. Полетите дотам са по-евтини, отколкото да се вземе влак до страна на Средиземно море.“
- „Родителите ми ме карат с кола на училище.“
- „До работа стигам с електрическо колело. Велоалеите са толкова добре развити, че почти не ми се налага да спирам. Така стигам много по-бързо, отколкото с колата.“

Сгради:

- „Отопляваме само, когато е необходимо и живеем четири човека в една стая.“
- „Къщата ни не е добре изолирана и много от топлината се губи.“
- „Къщата ни не предизвиква емисии и е светла и топла.“

Енергия:

- „Най-после отново е зима. Обичам да правя снежен човек, да карам кънки и по Коледа всичко да е бяло.“
- „Токът ни в Европа се добива преди всичко от ядрена енергия – това е толкова напредничава.“
- „Имаме достатъчно електричество, независимо по кое време.“
- „Градът е пълен с улични лампи, които през деня се зареждат със слънчева енергия.“

Земеделие:

- „Зеленчуците растат в собствената ми градина. Останалото го купувам на регионалния пазар. Съседът ни има кокошки. Той често пъти заменя произведените яйца срещу краставиците, които растат у нас в градината.“
- „Само в неделя ядем месо – не можем да си го позволим по-често.“
- „Всеки ден ям месо – в супер то не струва почти нищо.“
- „Без изключение поръчвам храната си. В рамките на 5 минути се доставя до входната ми врата.“

5D МЕТОД СТОЙКА НА ГЛАВА [1]

Може да се комбинира добре с: **3B**, **4A-E**, **6A-D**

€ ≤ 5

🕒 ≥ 0:45

👤 10–30

Участниците скицират позитивна визия за бъдещето с помощта на най-лошия сценарий и същевременно прилагат научените по-рано знания.

- Хартия/плакати
- Маркери

Подготовка на въпрос

Ако е възможно, работните маси трябва да бъдат събрани така, че да има достатъчно място за работните места на групите.

При много млади участници евентуално ще е необходима известна подкрепа от страна на модераторите за да стане възможен преходът от най-лошия към положителни сценарии.

Тъй като често пъти е трудно още от самото начало да сме наясно как да си представим идеалното бъдеще, може да е от помощ първоначално да се изясни, какво не желаем да виждаме в бъдеще.

Провеждане

Стъпка 1: Методът на стойката на глава започва с подкана към участниците да разработят поотделно или на малки групи така наречените най-лоши сценарии. Модериращите предлагат тема, въпрос или изходна ситуация, напр.:

- Как си представям града си в най-лошия случай след 30 години?
- Какво ще се случи с нашия град, ако никой не се държи устойчиво (напр. ако за всички разстояния се използват единствено частни автомобили, ако пластмасовите отпадъци се изхвърлят в парковете и пр., ако не се следи за пестенето на електроенергия и пр.)?
- Фиктивна изходна ситуация: градът решава да премахне обществения транспорт. Какви биха били последиците?
- Ако предположим, че няма да бъдат предприети по-нататъшни климатични мерки, какви биха били последиците? Кой най-много би пострадал?
- Как би се променил моят град, ако средната годишна температура чувствително се покачи?
- Какви последици биха имали неконтролируемите климатични изменения върху живота на хората в моя град?

5D МЕТОД СТОЙКА НА ГЛАВА [2]

Отделно от евентуалните негативни тенденции по отношение биофизическите последици от климатичните изменения, тук също така може да се хвърли светлина и върху социалните ефекти (напр. повече смъртни случаи поради замърсяването на въздуха или топлинните вълни, изострящо се социално неравенство, загуба на работни места).

Стъпка 2: След като е бил изпробван най-лошият сценарий, в своите малки групи участниците трябва да продължат в положителна посока. Важно е да имате предвид:

- Да не се използват негативни понятия като „не“ и „няма“.
- Да се използват нови и силни глаголи.
- Идеите трябва да бъдат ясно формулирани, така че да може да възникне точна представа за описаното.
- Формулировките да бъдат не в страдателен, а в деятелен залог.
- Участниците да бъдат насърчени да разсъждават мащабно.

Разработените положителни сценарии следва да бъдат съхранени или писмено (под формата на разгърнат текст или на ключови думи) или графично (напр. чрез рисунки/скици или колажи). Също са възможни и по-нататъшни форми на онагледяване като например разиграването на кратки сцени, представящи живота в климатично-неутралната позитивна визия за бъдещето. Обмислете подобни варианти според групата на участниците.

Размисъл

След като са били разработени като положителните сценарии на групите и е била определена формата на представяне, модераторите подканват участниците да размишляват върху резултатите си с оглед следните аспекти:

- Какви нови идеи възникнаха?
- Какви аспекти на визиите за бъдещето са особено важни за съответните групи?

5Е МЕТОД НА УОЛТ ДИСНИ [1]

Може да се комбинира добре с: **2E, 3C, 4A-E, 6A-D**

≤ 40

≥ 1:15

10–30

Участниците си създават впечатление, колко сложно е да се имат предвид различните и понякога противостоящи си перспективи по темата „климатична неутралност“ и са в състояние да приложат тези знания при разработката на нови и творчески решения.

- Три различни фланелки (напр. от часа по физическо възпитание) на всяка малка група (алтернативно три различни шапки или табелки с имената/стикери)
- Големи постери и маркери в различни цветове
- Разходи: максимум 40 евро

Набавяне на материалите и подготовка на проблемната постановка/въпроса

Маса и три (до шест) стола на всяка малка група.

Този метод може да е труден и да представлява предизвикателство за участници с малко или никакъв опит в ролевите игри. Затова у организаторите трябва да са налице основни познания в сферата на модерирането.

Методът Уолт Дисни се основава върху стратегията, която Уолт Дисни е прилагал при разработката на своите творчески филмови идеи, за да мисли едновременно множество и отчасти противоположни перспективи и да използва синхрона между тях. Методът съдържа ролева игра, която може да бъде играна от един човек, но най-добре от трима участници в рамките на отделната група.

Провеждане

Стъпка 1: Участниците в екипа получават три различни роли (в случай на много голям брой участници могат да бъдат образувани и малки групи от по шест човека, в които една роля да бъде едновременно поета от двама):

- Мечтателят (той е оптимист и се осмелява да мисли мащабно)
- Реалистът (внимателен е и се придържа към фактите)
- Критикът (скептичен, счита доста от нещата за невъзможни)

Участниците получават проблемна постановка/въпрос, който бива дискутиран през перспективите на трите роли, напр.:

- Как си представяте града си през 2050 г.?
- Какви биха могли да бъдат положителните странични ефекти от повече опазване на климата?
- Как може до 2050 г. във вашия град/община да бъде постигната климатична неутралност? Какво например трябва да се случи в сферите мобилност, потребление и производство на енергия, интеграция?
- Каква роля играе в конкретния случай секторът транспорт/сгради/менажиране на отпадъците (изберете и евентуално допълнете според контекста)? Къде са залежали специфичните предизвикателства по пътя към климатичната неутралност?
- Какво можете да промените в ежедневието си, за да постигнете до 2050 г. климатична неутралност? Какво следва да бъде паралелно предприето от страна на вашата община и на частните фирми?

5Е МЕТОД НА УОЛТ ДИСНИ [2]

За да се опростят разликите между ролите и да може преминаването от една в друга да става по-игрово, те могат да бъдат маркирани с различни фланелки, шапки, стикери или табелки с имена.

Стъпка 2: След около 15 минути участниците в малките групи сменят ролите си (и съответно фланелките, шапките и пр.). Това се повтаря на три пъти, така че всяка роля да се е паднала на всекиго по веднъж. С други думи, дискусиата трае като цяло около 45 минути. Преди всяка смяна на ролите участниците записват на голям постер най-важните аргументи/точки от своята собствена гледна точка. За тази цел на мечтателите, реалистите и критиците биват раздадени съответно различни цветове.

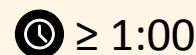
Да се има предвид

Този метод може да се окаже доста труден за участници, които не разполагат с много опит, и затова изисква модераторите да останат в контакт с малките групи по време на дискусиата и да оказват подкрепа там, където това е нужно. Освен това е важно в началото ролите да бъдат добре обяснени, за да може лесно да се разграничава между тях. Така заемаването на различни и отчасти противопоставени перспективи ще бъде полезно на участниците, за да са в състояние да погледнат на проблемната постановка и на въпроса от различни страни, като по този начин създадат основа на конструктивни опити за решение.

6А ЗАПИС НА ВИДЕО-СЪОБЩЕНИЕ

Може да се комбинира добре с: [4А-Е](#), [5А-Е](#)

Участниците обобщават най-важните за тях резултати във формат, който лесно може да бъде споделен с по-широката общественост.

- Видеокамера/смартфон
- Ако е нужно – програма за обработка на видео
- Сценарий за видео-съобщението (виж материалните характеристики)

Препоръчва се наличието на предварителен опит при записването на видео. Преди семинара изпробвайте екипировката със своите колеги. Преди записа на видеото може да бъде подготвен сценарий.

За да може да се заснеме ефективен материал, участниците се нуждаят от достатъчно място, добро осветление и по възможност спокойна среда.

Лицата, които ще говорят, трябва да могат да се чуват добре и видеата да са кратки. Онези, които се виждат на картината, трябва да дадат писменото си съгласие за публикуването на материала. При децата за разрешение трябва да попитате родителите.

Кратки, информативни видеа могат да бъдат лесно споделени на страници в интернет, социални медии или директно на представителите на пресата. Това дава възможност да се разпространят резултатите от Семинар “Визия за бъдещето” сред обществеността, като се пристъпи отвъд групата на участниците.

Ако желаете да разпространите видеозаписа възможно по-широко, е подходящо приносите на отделните малки групи да бъдат монтирани в едно видео-съобщение или съответно да се заснеме съобщение от страна на общата група. Предварително трябва да уточните, колко видеокамери или смартфони са необходими за записа, така още преди Семинар “Визия за бъдещето” участниците да бъдат евентуално помолени да използват собствените си смартфони, ако такива са налице. Изборът на медия, чрез която да бъде споделено видеото, често пъти оказва ограничаващ ефект върху дължината на филма. Чрез канали като напр. Твитър могат да бъдат споделяни видеа с продължителност от максимум две минути и двадесет секунди.

Стъпка 1: В малките групи или съответно в общата група участниците подготвят сценарий с ключови думи за видео-съобщението. За целта може да се използва шаблонът заедно с въпросите (виж [материалните характеристики „Сценарий за видео-съобщение“](#)). Когато групата договори сценария, се определят говорители. Тъй като твърде многото сцени на говорещите биха объркали зрителите на едно кратко видео, в съобщението трябва да имат думата максимум трима души. Отделно от текста групата трябва също да определи, дали и в каква последователност да бъдат заснети разработените в семинара обекти (напр. колажи, модели). Преди да се започне със записа, трябва да се направи пробен опит, за да бъдат минимализирани усилията по последващата обработка на видеото.

Стъпка 2: В следващата стъпка се правят фактическите записи. Модериращите или един от участниците поемат задачата по заснемането.

Стъпка 3: Според това как предвиждате да използвате материала, може да е достатъчно да направите обикновено видео, заснето със стандартно видео-приложение. Ако са налице познания в обработката на филми, материалът евентуално може допълнително да бъде монтиран, обработен и снабден с музика или текст, като напр. имената на говорещите и на организациите. За целта могат да помогнат приложения като [Splice - Video Editor & Maker](#). Завършеното видео може напр. да бъде качено на интернет-страницата на града или на училището или да бъде споделено в каналите на социалните медии. Ако изберете метода „Изложба“ в модула СПОДЕЛЯНЕ, видеото може да бъде показано също и в рамките на изложбата.

СЦЕНАРИЙ ЗА ВИДЕО-ИЗЯВЛЕНИЕ

Може да се комбинира добре с: **6А**

Шаблонът за сценария е примерен и може да бъде адаптиран към нуждите и желанията на организаторите и участниците.

Част	Съдържание
Начало	2–3 изречения относно Семинар “Визия за бъдещето” и неговата цел
	Кратко представяне на участниците (напр. училищен клас от...; представители на общинската администрация от...).
Какво е било научено?	Кратко обобщение на модула УЧЕНЕ.
Какво е било разработено?	Кратко представяне на разработените визии за бъдещето.
	Презентация на изработените обекти (напр. колажи и пр.).
Обобщение	Какво е особено важно за вас като група с оглед на климатично неутралното бъдеще?
	Какво бихте искали да споделите на съгражданите/съучениците си относно вашата визия?

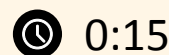

6В ИНТЕРВЮ

Може да се комбинира добре с: **5А-Е**

0

0:15

2–5

В рамките на интервю участниците споделят резултатите от Семинар “Визия за бъдещето” с представители на пресата или с организаторите на събитието.

Не се предвижда материал. Не се предвиждат разходи.

Уговорка на среща с местната преса или с неправителствени организации. Формулиране или евентуално единствено проверка на въпросите за интервюто. Избор на малка група от доброволци или на едно лице, което да говори.

Няма изисквания.

Може да се окаже трудно да се намерят доброволци за интервюто. Насърчете потенциални събеседници да се подготвят заедно с групата си за тази задача.

Подготовка

Определяне на малка група или на едно лице, които желаят да представят резултатите от Семинара “Визия за бъдещето” под формата на интервю. Като алтернатива на местната преса и на неправителствените организации интервюто може да се проведе и от страна на организаторите на семинара. Тук е от съществено значение да се извърши документация – като видео или аудио формат или в писмен вид, за да може по-късно материалът да бъде публикуван (напр. на интернет-страницата на училището или с помощта на каналите за комуникация на общината). Разговорът не бива да е твърде дълъг, а въпросите трябва да бъдат предварително определени, така че да може да им бъде даден ясен и структуриран отговор.

Провеждане

При вътрешно провеждане на интервюто въпросите се задават на избрани участници, които отговарят, базирайки се върху резултатите от Семинар “Визия за бъдещето”, т.е. върху съвместно разработената визия. Интервюто се документира в подходящата форма за да може да бъде използвано за по-нататъшното комуникиране на резултатите.

Възможни въпроси за интервюто:

- Около каква съвместна визия за бъдещето за града/училището/квартала бяхте в състояние да се обедините?
- Какви теми бяха особено релевантни за локалната ви околна среда?
- Какво би трябвало да се случи, за да може визията да се превърне в реалност?
- Какъв принос могат от ваша гледна точка да направят участниците във Семинар “Визия за бъдещето”?
- Кои други действащи лица/организации са или могат да бъдат отговорни за прилагането на тази визия?
- Има ли сфери, където вече виждате първи стъпки за осъществяването на съвместната визия? Върху какво би могло да бъде надградено?

Последваща обработка

Отговорите на интервюто могат да бъдат обобщени в писмен вид под формата на кратка статия. Като алтернатива интервюто може да бъде записано с или без картина, така че впоследствие да го качите като аудио- или видеофайл на страница в интернет и да го споделите.

6С ИЗЛОЖБА

Може да се комбинира добре с: **5A-E**

Според мащаба на събитието

Чрез това допълнително, в оптималния случай публично събитие към проблематиката бива насочено вниманието на хората, които вземат решенията в политиката, както и това на пресата. С помощта на съобщение в пресата темата би могла да бъде разпространена сред местните жители.

- Обобщените резултати от частта „Разработка“
- Стени за закачане на експонати
- Тиксо и кабърчета

Материалите от фазата на изработване на визията трябва да бъдат подготвени така, че да можете да ги представите. Ако изложбата се провежда в по-мощна рамка, трябва да бъдат определени мястото и времевият период и да поканите евентуалните гости.

Изложбата може да бъде направена в едно помещение или да се разпредели из цялата училищна или общинска сграда. Нужно е да се осигурят стени за закачане и маси, за да бъдат представени резултатите.

Може да се окаже трудно изложбата да остане за по-дълго време. Трябва да бъде намерен подходящ момент и да поканите и убедите в адекватността на темата за участниците, семействата им, пресата и политиките.

На определено място в помещението всяка група представя резултатите от фазата РАЗРАБОТКА. Един представител на група остава на място, за да обяснява и да отговаря на въпроси (възможни са смени по време на изложбата). Останалите участници обикалят и имат възможност да оценят резултатите на другите групи.

По-късно изложбата може да бъде показана в кметството или в училището. Може да се организира и събитие с откриване, на което вниманието да бъде насочено към темата и да бъдат поканени също пресата, кмета, семействата, приятели.

6D РАЗПРОСТРАНЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ

Може да се комбинира добре с: **5A-E**

Според мащаба на събитието

Чрез това допълнително, в оптималния случай публично събитие представителите на политиката и пресата обръщат внимание на темата. Чрез съобщение в печата тематиката може да бъде разпространена сред местното население.

- Еwentуално да се осигурят напитки за срещата с пресата
- Според мащаба на събитието еwentуално могат да възникнат разходи за помещението и техниката.

Резултатите от фазата РАЗРАБОТКА трябва да бъдат предварително подготвени по такъв начин, че да могат да бъдат адекватно презентирани/разпространявани. Освен това трябва да бъдат поканени релевантни лица (заедно с пресата) и да бъде намерено подходящо помещение.

Според формата и мащаба на събитието – различно. Еwentуално да се осигурят напитки, както и микрофон и усилвател. Също така столове и стена за подреждане на изложбата. Ако се проектира филм: да се осигури съответната техника, както и екран.

Най-голямото предизвикателство много вероятно ще е да убедите представител на политиката да посети събитието, както и впоследствие пресата да си даде сметка за релевантността на събитието.

Този метод има смисъл само тогава, когато резултатите от фаза РАЗРАБОТКА са били подготвени по такъв начин (напр. под формата на модели, карти, рисунки, текстове, филми, картини, плакати), че да могат да бъдат представени в рамките на среща с пресата. Ако се прави изложба (виж **метод 6C**), нейното откриване също е подходящо за среща с пресата.

Според контекста и това, дали са на разположение, резултатите могат да бъдат представени на различни лица: кмет, общински съветници, депутати, училищно ръководство, ръководители на институциите на съответната градска служба.

Възможно протичане

1. Приветствие от страна на организатор на семинара: тук приветствате всички присъстващи и обяснявате идеите на начинанието.
2. Приветствени думи от страна на представително лице (кмета, училищното ръководство или други подобни)
3. Представяне на резултатите или съответно развеждане до избрани експонати (ако се прави изложба): тук трябва да се стремите участниците в семинара самостоятелно да представят резултатите и при отделните теми да става видна връзката с местните проблеми.
4. Снимка за пресата.

Предвидете време, за да комуникирате идеите и контекста на семинара пред пресата още преди началото на събитието.

ТВОЯТ СЕМИНАР “ВИЗИЯ ЗА БЪДЕЩЕТО”

Модул	Избор на методи	Категории на методите	Време	Бележки
Подготовка				
Начало				
Усещане				
Учене				
Разработка				
Споделяне				
Времева рамка на целия Семинар “Визия за бъдещето”				

УСПЕХ
С ВАШИЯ СЕМИНАР
„ВИЗИЯ ЗА БЪДЕЩЕТО“!

BEACON Bridging European &
Local Climate Action

Контакт на: BEACON_HelpDesk@guidehouse.com
Посетете ни на: www.euki.de/beacon

On behalf of:

Federal Ministry
for the Environment, Nature Conservation
and Nuclear Safety

of the Federal Republic of Germany